UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
JAN 3 1922

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 51 — So. Boston, Mass., Gruodžio (Dec.) 22 d., 1921 m. — Metai VIII

Lenkija šaukiasi Konferencijos

DR. ZAUNIUS LATVIJAI.

KILO NAUJA REVOLIUCIJA PORTUGALIJOJE

ATŠAUKS KONTROLĖS KOMISIJĄ.

Atsišaukimas į Žydus.

KONFERENCIJA TALINE.

LENKIJA ŠAUKIASI KONFERENCIJOS.

KAUNAS, gruodžio 17 d. Anglų laikraščiai patalpina sekančią žinią: Lietuvos Informacijų Biuras paskelbė šiandie, kad gavo žinią, jog Lenkija pasiulė Lietuvai turėti konferenciją Danzige vasario pradžioje dėlei Vilniaus ir Klaipėdos (Melelio).

NAUJA REVOLIUCIJA PORTUGALIJOJE.

LONDONAS, gruodžio 19 d. Anot Daily Chronicle (Paryžiuje), Portugalijoje kilo nauja revoliucija.

Prasidėjo su šaudymu prie Tagus. Abiejose pusėse yra daug užmuštų ir sužeistų. Ligonbučiai pilni sužeistų ir mirštančių.

Kunha Leal čia buvo sudaręs laikiną ministeriją pereitą sąvaitę, bet ant jo užpulta Carlos barakuose. Jo pasekėjai turėjo traukties, ir nežinia, kas jam pačiam atsitiko.

NAUJAS KABINETAS BELGIJOJE.

BRUSELLS, gruodžio 14 d. Theunis, kuriam buvo karaliaus liepta sudaryti nauja ministerija, surinko sekančius ministerius:

Pirmininkas ir finansų ministeris — Theunis.

Užsienių min. — Jasper (katalikas).

Apsaugos — Deveze (liberalas).

Tiesos — Mason (liberalas).

Vidurinių reikalų — Berryer (katalikas).

Ekonomijos min. — van de Vyvere (katalikas).

Geležinkelių — Jeujean (liberalas).

Žemdirbystės ir Viešų darbų — baronas Vuzette (katalikas).

Kolonijų — Franck (liberalas).

Pramonės ir Darbo — Moyersoon (katalikas).

Pats ministerių pirmininkas nepriklauso jokiai partijai.

ZAUNIUS PASKIRTAS MINISTERIU LATVIJAI.

VAŠINGTONAS, XII, 15 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu, Dr. Zaunius paskirtas Lietuvos reziduojančiu Ministeriu Latvijai.

PABALTIJOS VALSTYBIŲ EKONOMINĖ KONFERENCIJA TALINE.

VAŠINGTONAS, XII, 15 d. (Liet. I. B.). Eltos pranešimu, šiandie įvyko Taline Pabaltijos valstybių ekonominė konferencija. Konferencijoje dalyvauja Lietuva, Latvija, Estonija ir Suomija. Lietuvą konferencijoje atstovauja Užsienio Reikalų vice-Ministeris, Petras Klimas ir p. Jurgutis. Latvijos atstovai yra pp. Mejeravičius ir Pipas. Estiją atstovauja p. Holsti.

LENKAI PASIKVIETĖ VILNIUN PALANKIUS LAIKRAŠTININKUS.

VAŠINGTONAS, XII, 15 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu, lenkai pasikvietė Vilniun palankius sau prancuzų ir anglų laikraštininkus informuoti apie tariamą teisingumą rinkimų Vilniuje. Anglai atsisakė važiuoti.

TAUTŲ SĄJUNGOS KONTROLĖS KOMISIJĄ ATŠAUKS IŠ VILNIAUS.

VAŠINGTONAS, XII, 15 d. (L. I. B.) Eltos pranešimu, Tautų Sąjungos Militarė Kontrolės Komsija Vlniuje bus atšaukta sausio pradžioje.

LIETUVOS PREZIDENTAS PRIĖMĖ PURYCKIO ATSISTATYDINIMĄ.

VAŠINGTONAS, XII, 15 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu, Lietuvos prezidentas priėmė Užsienio Reikalų Ministerio, Dr. Puryckio atsistatydinimą.

KAUNE ĮVYKO ARCHITEKTŲ IR TEKNIKŲ SUSIVAŽIAVIMAS.

VAŠINGTONAS, XII, 15 d. (L. I. B.). Eltos pranešimu, Kaune įvyko Lietuvos architektų ir teknikų susivažiavimas. Susivažiavime svarstoma Lietuvos atstatymo klausimai ir projektai. Atidaryta statybos paroda, kurioje randasi modelių, braižinių ir menos kurybos dalykų.

LIETUVOS ŽYDAMS AMERIKOJE.

BROLIAI ŽYDAI!

Visas pasaulis žino sunkią kovą, kurią veda Lietuvos tautos už savo pasiliuosavimą, ir dar sunkesnią kovą, kurią jos veda del savo nepriklausomybės. Išilgai buv. Rusijos ribų susidarė visa eilė naujųjų respublikų, ir visos tos valstybės jau turi tvirtų sienų, yra pripažintos didžiųjų valstybių ir turi galimybės paskirti visas savo pajiegas taikingam atsistatymui, bet Lietuva dar tebeturi buti pasiruošusi apginti savo sienas, dar tebeturi vesti sunkią politinę kovą už savo visumą ir nepriklausomybę, nes pusė jos teritorijos ir jos sostinė Vilnius tebėra užimtos svetimos kariuomenės, tebesirandasi po lenku generolo Želigowskio okupacija.

Tosios okupacijos pobudis gerai žinomas visam pasauliui, o ypač žydų pasauliui. Musų visų atmintyje dar gyvi kruvinieji Vilniaus įvykiai iš 1919 m. balandžio mėn., ir jei pastaruoju laiku okupacijos valdžia stengiasi parodyti meilų veidą, mes žinome, jog tai tėra tam tikra taktika, gi tikras lenkų valdžios veidas, jei ji galutinai įsigalėtų Vilniuje, visiems gerai žinomas, ir net mintis apie tai baugina kiekvieno žydo širdį.

Ir mes turime pasakyti, jog Vilniaus gyventojai — žydai per du-pustrečio metų teberandasi drąsoje, karžygingoj kovoj kartu su lietuviais ir gudais, prieš okupaciją ir niekuomet jos nepripažins, o negaudama iš gyventojų daugumos jokios moralinės paspirties, želigowskio valdžia lieka kyboti ore ir klausimas apie Vilnių lieka ne tik vidujinis Lietuvos klausimas, bet turi ir tarptautinio pobudžio, kuris įdomauja visas Europos valstybes ir Tautų Sąjungą. Ir nestebėtina, kad visos okupuotos Lietuvos tautybės, o ypač žydai, yra ištikimi Lietuvai. Vilnius ir apygarda yra Lietuva, turi buti ir bus Lietuva ir šį faktą, surištą tukstančiais istorijos ir dabarties gijų, nebegalės sunaikinti jokios karo prievartos.

Tiesa, jog okupuotos Lietuvos srities gyventojai turi kitą tautinę sudėtį, ir joje sudaro daugumą gudų ir žydų tautybės, bet Lietuva bus statoma ir jau dabar statoma tikrais tautinės teisių lygybės pamatais, tautybių lygybės ir jų kalbų teisių lygybės pamatais, vienu žodžiu, tautinės autonomijos pagrindais.

Mes, Lietuvos žydai, esame vieninitėlė žydų tautos dals, kuri stato savo vidaus gyvenimą valstybiniai pripažintu bendruomeniu pagrindu, kurios turi šimtus liaudies mokyklų ir dešimtis gimnazijų žydų kalbomis, ir kurios yra oficialės valstybės įstaigos. Mes turime laisvai besidarbuojančių žydų Tautos Tarybą. Ir visų savo tautinių reikalų vedimui, — žydų Reikalų Ministeriją. Kas mums truksta, — tai Vilnius, tą pajiegą, kurią suteiks mums atskirtoji musų tautinio kuno dalis, susijungimas su istorine tradicija musų senos tautinės autonomijos, turėjusios savo centrą Lietuvos Jeruzalėje. Be tosios pagelbos mes liksime silpni ir vis silpnėsim, ir gražus tautinis kuriamasis darbas, kurį mes pradėjome sugrius.

Turėdami visa tai galvoje, mes ne tik turime teisės, bet musų šventąja preivole yra šaukti visus tuos, kurie jaučiasi surištais su Lietuva, o pirmoje eilėje Jus, Lietuvos žydus Amerikoje, kad suteiktumėt mums pagelbos musų kovoje, kad atmintumėt savo seną tėvyškę, su kuria buvote visuomet tampriai surišti, ir kur dabar susidaro, po pasaulinio karo baisenybių, naujas, laisvas gyvenimas, ir pirkti Lietuvos gynimo paskolą, kuri duos galimybės mums, o kartu ir musų, ištikimiems Lietuvos sanpiliečiams, su kuriais mes taikingai sugyvename per ištisus šimtmečius, o taip-pat išvargintai gudų tautai, statyti tikrai laisvą, tikrai demokratingą Lietuvos respubliką.

Musų kariuomenė su pasiryžimu budėja prie sienų, ir jos apsaugoje Lietuvos gyventojai stengiasi kiek ištesėdami gydyti karo žaizdas. Lietuva statosi, Lietuva plėtoja savo prekybą bei pramonę, Lietuva turi ir veda savo didelį eksportą, kas sudaro tvirtą pamatą musų valstybės biudžetui. Lietuva nespausdina popierinių pinigų, Lietuva veda sveiką ekonominę politiką ir todel paskola yra laiduotas kapitalo patalpinimas, kuris atneš neabejojamų nuošimčių. Mes prašome ne aukos, bet broliškos pagelbos sunkią, bet didžią musų istorijos valandą ir esame įsitikinę, jog Jus suprasite musų balsą ir per vandenyną, kuris atskiria mus nuo Jusų, Jus ištiesite mums savo ranką.

M. Soloveičikas,

Žydų Reikalų Ministeris.

Lietuvos Informacijų Biuras turi garbės prie šio pridėti sekantį: Lietuvos paskola Amerikoje yra vykdoma per tam tyčią sustivėrusias vietines paskolos stotis, kurios dirba kontakte su Lietuvos Finansinės Misijos reikalų vedėjų D-rui Bielskiui (Representative of Lithuania, New York Office, 370 Seventh Ave., New York City, N. Y.).

KAZYS PRATAPAS
A. L. T. S. Iždininkas.

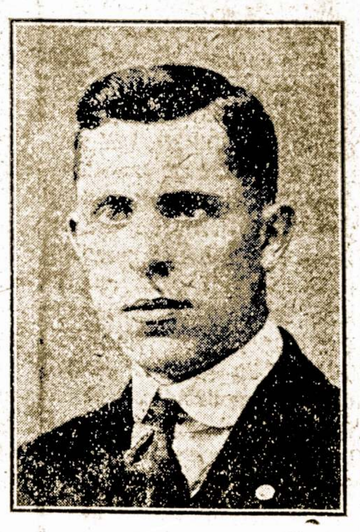

KAZYS SIDABRAS
A. L. T. S. Iždo Globėjas.

KALĖDŲ PASVEIKINIMAS

Kadangi ypatiškai neįstengsiu pasveikinti su Kalėdomis ir Naujais Metais mano visų draugų ir prietelių, tad, vieton to, pavedu Sandaros Fondan 10 dol.

MIKAS PETRAUSKAS.

LIETUVOS ŽINIOS.

KAUNAS. Suimti bolševikai. Vokietijoje (Karaliaučiuje) suimti keli bolševikai, atvykusieji į susivažiavimą. Iš pavardžių išrodė rusais, bet patyrus pasirodė esą V. Kapsukas (Mickevičius), Zigmas Valaitis ir kiti lietuviai. Prie jų rasta labai daug dokumentų, laiškų Lietuvos bolševikų ir jų organizacijų nutarimų. Iš to, pasirodo, buta visai silpnų bolševikų Lietuvoje, ir suimtieji dokumentai prie Kapsuko išdavė visus esamus Lietuvoje jų vadus ir kuopas.

Kauno Komendantas skelbia, kad už dirbtiną kainų kėlimą ir už suslėpimą reikalingiausių gyvenimui prekių, idant jas brangiau paskui pardavus, prekybos ir pramonės įstaigos bus uždaromos, o nusikaltę asmens, bus siunčiami į koncentracijos stovyklas.

Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos Kauno skyrius prašo savo narius kreiptis su visais reikalais, įmokant nario mokesnį, spaudos fondo pajus ir kt., pirmadieniais ir penktadieniais nuo 7-9 vak. ir trečiadieniais nuo 10-12 v. d. šiuo adresu: Laisvės Aeja, 60, "Varpo" bendrovės butas.

Ten pat priimami sąjungon nauji nariai.

L. M. P. S. Kauno skyriaus
Valdyba.

VADŽGIRYS, Raseinių aps. Čia yra įkurti suaugusiam jaunimui vakariniai kursai, kursuose lanko ne maažs burys vietinės jaunuomenės. Pagirtinas ir sektinas dalykas. Jaunuomenė, ilgą laiką del įvairių priežasčių gludėjusi tamsoje, dabar noriai griebiasi mokslo. Ko negalėjo išmokti vaikais budami, dabar stengiasi tai papildyti, visai nežiurėdami į tai, kad jau suaugęs vaikinas ar mergaitė. Daug kas, supratęs mokslo svarbą ir jausdamas, kad be mokslo žmogus gyvenime, kaip nuogas dilgėlyne, uoliai lanko tuos kursus ir mokinas, plečia savo žinias, lavina protą.

Čia teikiama ne vien tik skaitymo, rašymo ir kitos mokslo žinios, kaip paprastai mokinama mokyklose, bet yra įvesta tam tikri laisvi pasikalbėjimai, kuriuose kursininkai noriai dalyvauja. Tuose pasikalbėjimuose pačių draugų ir draugių keliami įvairus klausimai ir bendrai sprendžiami mokytojams padedant.

Kursus veda pradžios mokyklos mokytojai. Jie daug pasišventimo, daug energijos padeda tuose kursuose. Tokiu budu jie pasistatys sau nesugriaunamą paminklą Vadžgirio jaunimo dvasioje, ir ne vienas jaunuolis ar jaunuolė paskui maloniai atmins juos ir amžinai bus jiems dėkingi.

Kursininkai gana praplėtė savo darbą. Mokytojams dalyvaujant rengė keletą vakarų, kurių pelną skyrė mokyklos knygyno įkurimui. Scenoje statė: "Valsčiaus teismas," "Žvakutė užgeso", "Pagavo," "Vargšas Tadas" ir k. Reikia pažymėti, kad tarp sodžiaus jaunimo atsiranda gabių vaidintojų, tikrų scenos mėgėjų. Ir apskritai imant, Lietuvos sodžiuose yra daug pajiegų, tik reikia mokėti jas iššaukti, duoti galimybės joms apsireikšti, reikia vienu žodžiu, gabių sumanytojų, vadų.

Bet pas mus yra dar ir tokio jaunimo, kuriam maloniau yra kortos ir degtinės stiklelis. Mėgsta tokie pasišaipyti ir iš kursininkų. Vienok turime vilties, kad mokslo ir šviesos spinduliai ir juos kada nors pasieks: kursininkai savo geru ir doru pavyzdžiu juos patrauks prie savęs.

BIRŽAI. Naujas teatras. Piliečiai Vasiliauskai, sugrįžusieji iš Amerikos, pastatė Biržuose teatrui naują namą. Biržiečių Dailės Draugija "Muza" tą naują teatrą atidarė, statydama vakarą-spektaklį.

Biržiečiai jau senai svajojo ir rengėsi teatrą statyti, bet paskutinių metų karai ir Nepriklausomos Lietuvos kurimas beveik visus biržiečius išblaškė, išskirstė. Todel mintis apie savo teatro įkurimą buvo užmesta. Vakarai buvo daromi lietuvių dabdarių draugijos namuose (elgetyne) ir Biržų ar Astravo dvarų namuose. Dabar pil. Vasiliauskai suprato teatro Biržuose reikalingumą ir ėmėsi statyti tam tikrus teatrui rumus, ką ir atliko sėkmingai.

Biržų Daidės Draugija "Muza", senai pažįstama ne tik biržiečiams, bet ir platesniai apylinkei, p. Vasiliauskų namuose įrengė savo nuolatinį neatrą. Atidarymo dieną vaidino p. Čiurlionienės "Gegužis" ir komediją "Gydytojas iš prievartos." Prieš vaidinimą d-ras J. Mikelėnas perskaitė referatą (pranešimą) apie teatrą, kur aiškiai pabriežė "Muzos" uždavinius teatro srityje, priminė apie garbingą "muzininkų" praeitį. Pil. Lukoševičiaus vedamas choras pagiedojo Lietuvos imną ir keletą dainelių.

M. Mažuika.

LINKSMŲ KALĖDŲ LINKI VISIEMS "SANDAROS" SANDARBININKAMS IR SKAITYTOJAMS.
REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA.

VISŲ ŽINIAI.

Kaip jau buvo pranešta laikraščiuose, Rumford yra didelis streikas, kuris tęsiasi nuo gegužės 1-mos, 1921 m.

Dabar Pildomasis Streikierių Komitetas sykiu ir lietuviai išleidžia savo įgaliotinius rinkti aukas tarpe Amerikos lietuvių, gyvenančių įvairiose vietose.

Įgalioti yra: J. Kaulaičia (Kawlaicze) ir J. Mockus yra autorizuoti priimti aukas Rumfordo streikieriams. Meldžiam aukuoti ir juos priimti.

Komitetas:
Pirm. F. Šimėnas,
Rašt. J. Kaulaičia,
Ižd. K. Jereszunas.

P. S. Aukas siųskite raštininko vardu: J. Kaulaičia, P. O. Box 327, Rumford, Me. Čekius ir "money orderius" išrašykite iždininko vardu: K. Jerasunas, 228 Pine St., Rumford, Me.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston, Mass.:
Vincas Vasill,
Petras Korzinas,
Mikas Vienis,
Jonas Vienis.

Prie 16 kp., Worcester, Mass.:
A. Laukininkas,
S. Bajarčius.

Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.:
Anelė Augaitė,
Mikas Junidas,
Antanas Narvas,
Jonas Pilvelis,
Pranas Petraitis,
Antanas Žiaukas.

AUKOS SPAUSTUVĖS SKOLŲ IŠMOKĖJIMUI.

16 kp. nariai:
A. Martišius $2.00
A. Bernota $2.00

Po $1.00: V. M. Čekanauskas. A. Kriaučialis, A. Gotautas, L. Joblonskis, K. Šteiva, V. Timinskaitė, K. Masaitis, P. Domikaitis, J. Peleckis, O. Šarkaitė, J. Vitas, J. Jasiunas, S. Puidokas, M. Česna, V. Jankauskas, V. Tautvaiša, M. Krikštolaitė, S. Freimonas, J. Liutkevičius, K. Paliliunas, J. Kamendulis, A. Adomaitis, P. Steponkus, K. Budinavičius.

Po 50c.: J. Rauktis, J. Langis. Viso $29.00

KAS PRALENKS?

Tarpe A. L. T. Sandaros veiklių kuopų labai svarbią rolę lošia 36 kp. Pittsburgh, Pa. Kaip tik pittsburgiečius pasiekė žinia, kad sekantis Sandaros Seimas bus pas juos, jie užreiškė: iki sekančio seimo musų kuopa bus iš 400 narių skaitliaus. Na, o ką pasakys kitos keturios kuopos, kurios yra jų kaimynės? Juk jos taipgi neatsiliks, ypatingai 43 kp., kuri yra skaitlinga nariais ir susideda iš žymių veikėjų. 36 kp. pareiškimas, kaip matome, nėra vien pareiškimas, bet tas viskas bus išpildyta.

Štai, šiame numeryje telpančių najų narių patkvitavime mes matome, kad į didžiausią 36 kp. tarp vyrų įstojo pirma musų sesutė **Anelė Augaitė.** Pelės Augaitės stojimas prie sandariečių sujudįs ir kitas Pittsburgo lietuvaites, ir, beabejo,jos ją paseks.

KUOPŲ VIRŠININKAMS.

Pereitą sąvaitę išsiuntinėjau mėnesines ir metines atskaitas, kurias malonėkite įteikti kuopų susirinkimams. Taipgi perrinkę kuopų valdybas 1922 m. malonėkite centrui pranešti valdybos narių antrašus, kad žinotume, su kuo susirašinėti organizacijos reikalais. Taipgi malonėkite kuopų susirinkimus laikyti kas mėnesį, ir butų labai pageidaujama, kad visi sandariečiai, kurie tik išsigalite, užsimokėtumėte mėnesinius mokesčius iš kalno už visus metus. Tas labai daug sumažintų administracijos darbą, ir liuosesnę laiko valandą turint, butų galima ją sunaudoti kitiems organizacijos reikalams.

K. J. PAULAUSKAS,
Sandaros Sekr.-Adm.

PRANEŠIMAS

A. L. T. S. Naujos Anglijos Apskričio Kuopoms.

Savu laiku buvau išsiuntinėjęs visoms Naujos Anglijos kuopoms agitatyviškus laiškelius, kuriuose buvau nurodęs platesnį šios žiemos veikimą. Buvau minėjęs, kad kuopų susirinkimuose perskaitę tuos laiškelius, išrinktų tam tikrą komitetą arba paliktų kuopų viršaičiams, kurie su Apskričio Valdybą susirašę išdirbų tam tikrą planą platesnio veikimo ir t. p. Bet iki šiol negavau jokio pranešimo nei iš vienos kuopos.

Aš prašyčiau visų gerbiamų Naujos Anglijos sandariečių, idant daugiau imtumės realio darbo, daugiau pašvęstumėt laiko organizacijos reikalams, ypatingai šią žiemą rengimais visokių vakarėlių ir t. p. Katros kuopos neišgalit arba permažai spėkų turite, tai visuomet kreikitės į Apkričio valdybą, o Apskričio Valdyba visuomet suteiks pagelbą organizatyviui darbui.

Neužtenka to, broliai ir sesutės, kad mes esame pasivadinę sandariečiais, bet mes turime griebtis prie aktyviškesnio darbo, turime suremti petys į petį ir stoti atviroje kovoje su savo poliiškais priešais, nes pirmi klerikalų žvalgai pasirodė Amerikoje, tai kun. Garmus, kuris važinėdamas su prakalbomis po lietuvių kolionijas šaukia: "Iškart bedieviai! iškart visi cicilikai!" Ar čion neaišku, kad kunigėliai nespėjo įkelti koją į Lietuvos viešajį-politinį gyvenimą ir gamina kilpas, idant iškarti tuos, kurie priešinas jų norams.

Tad-gi sukruskim, sandariečiai, ir susiliekime į vieną tvirtą kuną, tai yra į apskričius, o apskričiai į Centrą. Tada mes galėsime nuveikti naudingus organizacijai ir Lietuvai darbus, sutraukysim visas klerikalų gaminamas kartuvėms kilpas, o pravesim laisvės ir demokratijos idealus.

A. L. T. S. Naujos Anglijos Apskričio raštininkas,
P. BOLYS,
26 Carnes St., Lynn, Mass.

RAPORTAI

A. L. T. SANDAROS C. V. NARIŲ 8-tam METINIUI SEIMUI LAPKRIČIO 24, 25 ir 26 dd.
(Tąsa).

RAPORTAS

A. L. T. Sandaros Pirmininko. VIII-am Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Seimui.

Gerbiamieji ir Gerbiamos!

Šiuomi, aš kaipo Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Pirmininkas, sveikinu jus čion susirinkusius ir pateikiu širdingus linkėjimus ir didžiausią pagarbą. Lai šis VIII-tas Seimas buna didžiausiu pavyzdžiu jo darbštumų, atsiekimais ir išrišimais tų keblių klausimų,kurie prieš mus visus stovi. Lai jis sutvirtina musų dvasines ir morales pajiegas taip, kad ateityje galėtume stoti dirvon tvirti, pasiryžę ir be baimės. Taip, kad musų priešai butų priversti išvysti teisybę ir jai pasiduoti. Lai šis Seimas įkvepia visiems musų vienminčiams dvasią atsakomybės, taip, kad ateityje VISI dirbtų IŠVIEN, bet NE KELETA DĖL VISŲ.

Garbė jums čion atvykusiems, kaipo atstovams musų vienminčių, kurie neatsižvelgdami į kliutis, persekiojimus ir trukdymus, dirba varde laisvos Lietuvos ir žmonių gerovės! Jus esate parinktiniai pasiuntiniai. Kad ne del musų vienminčių, kurie savo darbštumu, kova už teisybę ir giliu supratimų Lietuvių lietuvių reikalų, Tėvynės jau senai butų lenkų rankose. Tad garbė jums, Lietuvos tikri ainiai ir ainės! Gaila man, kad šiandien neėsu ypatiškai jusų tarpe! Butų malonu su jumis matytis, veikti ir vykdinti musų ideališką darbą, bet del jums nurodytų priežasčių, aš esu priverstas ypatiškai nedalyvauti. Vienok-gi dvasioje esu su jumis ir busiu.

Kadangi man išrodė lemta atsisakyti kandidaduoti į trečią terminą Centro pirmininkystėje, tad šiuomi jaučiuose, kad nebus pro šalį šį-bei tą ištarti iš mano dviejų metų darbuotės, ir remdamasis patyrimų, kai-kuriuos dalykus patarti:

Musų didžiausia kliutis buvo ir dar yra tai SKOLOS ir trukumas finansų. Dažnai prisiėjo administratoriams ir redaktoriams laukti algų per kelias sąvaites. Kaip kada prisiėjo jiems dar ir patiems padengti redakcijos ir administracijos lėšas taip, kad išleidus "Sandarą". Centro nariams, per du metu teko apmokėti savo keliones ir kitas išlaidas laikuose posėdžių ir seimų. Tad aišku, kad tie, kurie buvo priešakyj, netik davė savo darbą, bet dar ir materiale pagelba dažnai save nuskriausdami. Aprič darbo nuostolių dar laiks nuo laiko, tai viens, tai kits "duoda vėjo" už Centro nedarbštumą. Tad čion nebus pro šalį štai ką ištarti: Išrinkę Valdybą, nepamirškite, kad jie yra žmonės, kad jų pajiegos ir galimybės yra apribuotos, ir kad juos reikia remti ir nepamiršti. Jiems atsišaukus, reikia tuo suteikti paramą, nes jie veikė ne del savęs, bet del visų, tad yra ir visų pareiga duoti paramą.

Bėgyje dviejų metų buvo atmokėta pusėtinai daug skolų, pagerinta laikraštis, narių skaitlius užaugo beveik dvigubai; Skaitytojų, taip-pat. Aprič apmokėjimo dalies skolų, prisiėjo persikelti naujon vieton, kas atnešė daug iškaščių ir t. p. Daug darbo padėjo pil. Kastantas Norkus savo uoliu darbštumu, sukeldams gyvesnę dvasią,išskleisdamas Sandaros principus ir pritraukdamas daug narių. Tie, kurie jį kritikuoja, tai daro nemokėdami ką patys nuveikti ir norėdami tapti populiariais kritikuodami darbštų veikėją. Aprič pil. Norkaus daug darbo ir pastangų padėjo piliečiai Damijonaitis, buvęs administratorius. Tik, del jam žinančių priežasčių, jis apleido Sandarą tada, kada jo parama buvo reikalingiausia. Pereito meto uolus darbininkas, tai pil. Paulauskas, kuris dirbo ilgiausias valandas, už mažą atlyginimą su didžiausiu pasišventimu. Naujas redaktorius, pil. V. J. Szliakys, savo rimtumu, sveika logika ir apdirbtu literatiškumu pastatė "Sandarą" augščiausioje vietoje Amerikos lietuvių laikraštijos tarpe. Kaip pil. K. Norkus atsižymėjo savo, kaip kada net ir per gyvu, energiškumu, taip pil. Šliakys savo šaltu apsvarstymu, rimtu logiškumu. Jis yra taipgi vienas iš tų, kuris sunkiai darbavosi. Bet per visus laikus ir be permainų, labai daug darbo padėjo pil. Simanavičius. Apie virš minėtų, dar yra visa eilė tų, kurie neša didžiausia dalį musų darbo.

Tie, kurie nedirba, nedaro klaidų, ir pertai mėgsta kitus kritikuoti. Ir musų organizacija nebuvo liuosa nuo tokių ypatų. Dažnai man teko patėmyti nekurių rašinėlius, kurie vieton nurodyti ką naujo, gero, naudingo, vien tik barė, rėkė ir kritikavo. Bet vis geriau, negu visai snausti. Ant nelaimės mes turėjom ir tų, kurie apsiėmė atlikti darbus, bet po seimui paguldė juos į grabą. Dar ir rašant šį raportą nieko neėsu girdėjęs iš musų "Komisijos Pertaisymo Konstituecijos," Komisijos Surengimui Prelekcijų ir t. p. Kodel? Todel, kad musų tarpe išaugo dvasia nerangumo. O antra per tai, kad tik dalis dirba, o didžiuma laukia, kad kiti jų darbus atliktų ir jų skolas atmokėtų. Rašyti prelekcijas yra ilgas, sunkus ir varginantis darbas. Už jį reikėtų atlyginimo, o čia nėra lėšų ir per tai darbas neatliktas. Čion vėl patariu, kad visi savo skolas atsilygintumėt.

Užbriežtų darbų nuo pereito seimo buvo maž-daug sekanti:

1) Atmokėti p. Pratapui skolą.

2) Visiems nariams sumokėti po $2.

3) Sutverti Politišką Fondą.

4) Surengti eilę prelekcijų ir prakalbų.

5) Pataisyti Konstituciją (dar iš seniau užsilikusio darbo).

6) Susiartinti su mums artimiausiais idealuose Lietuvoje.

7) Pavaryti agitaciją ir išplatinti Sandaros principus.

I. Pil. Pratapui buvo vos atmokėta $500.

2. Per tai, kad tik dalis narių atsilygino po $2. Rekomenduoju, kad visos tos kuopos, kurios neatsilygino, butų priverstos mokėti po $3 nuo nario, kaipo $1 pabaudos.

3) Sutverti fondą nebuvo galimybių tol, pakol vis kabojo skolos.

4. Prelekcijų surengti — (iškiškinta viršuje). Prakalbos buvo apščiai rengiamos — kalbėjo pil. Gotautas ir kiti.

5. Pertaisymas Konstitucijos buvo paliktas komisijai, kuri apie tai paaiškįs.

6. Kadangi Amerikoje lankėsi Dr. Alseika, kuris perstatė Valstiečių Sąjungą, tad buvo patogu sueiti į artimesnę pažintį su jų principais. Elgdamiesi pagal pereito seimo nutarimų, Centro Valdyba padarė žingsnius veikti, kur galima, išvien su Valstiečių Sąjungą.

7. Agitacija buvo tvirtai ir rimtai varoma.

Pastaraisiais laikais pasipylė daugybė bereikalingų protestų prieš mano nusistatymą kas-link progresyvių šaukiamo seimo. Šie protestai buvo iškelti tų, kurie nesuprato turinio mano laiško arba, kurie nenorėjo jo suprasti ir stengėti mane įtarti. Kada iškyla toki svarbųs klausimai, Centro pirmininkas negali elgtis savarankiškai, bet negali buti nemandagiu. Tad disciplina ir mandagumas reikalauja:

1) Kad klausymą palikti seimui ir 2) kad atsakyti tiems, kurie suteikė tokią propoziciją, tokioje formoje, kuri nebutų ne perdaug pritarianti, ne griežtai atsakanti, t. y. mandagioje, neutralėje formoje. Nežinau, ar aš išstengiau tai atlikti, bet tai buvo ir yra mano dvasia. Lai seimas tokiems dalykams suteikia gulutinį atsakymą.

Ypagintai manau, kad sekančios rekomendacijos nebutų pro šalį; 1) atlikus musų neutralį valstybinį darbą yra dabar laikas disciplinuoti visas kuopas ir narius ir veikti grynai partijinius darbus, nes ta ypata arba organizacija, kuri nori buti grynai bepartyvė ir veikti neutralį darbą yra netikslė, be idealų ir be fundamento, jos ateitis yra "griuvimas." Tokią organizaciją vien tik naudoja tvirtesnės, disciplinuot, savo tikslams. Tačiaus butų patartina, kad seimas išreikštų tvirtą nuosprendį: 1) remti vien tik tokias organizacijas ir tokius fondus, kurie atsako musų idealams. Visoki "Varpai Laisvės," L. G. F. ir kitos draugijos, kurios pretensuoja buti bepartyvėmis, vien tik silpnina vidurinę sriovę. Jų vadai, kad ir su geriausiais norais, daro didžiausią klaidą. O nekurie, k. k. Chicagos veikėjai, kurie skleidžia amerikonizmą ir methodizmą su viena ranka, o pretensuoja esančiais sentautininkais ir "pranašais teisybės," dirba bergždžią ir netikusį darbą.

Atėjo laikas įvykdinti politinis fondas, kurio lėšos butų panaudotos apšviesti Lietuvos visuomenę, remti musų idėjų draugus laike rinkimų, reaguoti, Romos apaštalų nuožmų darbą ir vykdinti musų įdėjas. Baigiant ištariu širdingą ačiu visiems sandariečiams už suteiktą paramą, už jų gerus patarimus laike mano pirmininkavimo ir ateityje prižadu darbuotis žodžiu ir raštu iš visų mano pajiegų. Esu labai dėkingas, kad jus rimtumas nedaleido jums tikėti tiems avanturistams ir šmeižikams, kurie panaudojo žemiausios rušiems metodus, kad užgavus mano vardui. Dar kartą linkėdamas visiems gerb. sandariečiams didžiausių pasekmių, pasilieku

Su giliausia pagarba,
PIUŠAS JONAS ŽIURIS.
10119 — 118 St.,
Richmond Hill, L. I., N. Y.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

AMSTERDAM, N. Y.

Iš Veikimo A. L. T. Sand. 67 kp.

Nors dar šį sezoną nesame surengę jokio teatro ar didesnių prakalbų, bet gruodžio 11 d. buvo žingeidųs aiškinimai Sandaros Seimo delegato A. Mockaus ir prisirinko gana geras skaitlius publikos, kuri liko pilnai užganėdinta ir didelią simpatiją išreiškė sandariečiams. A Mockus gerai išaiškino Seimo nutarimus, ir publikai jie patiko, nes davė daug aplodismentų.

Toliaus kalbėjo A. J. Lukšis apie A. L. T. S., jos principus ir kitas partijas. Čion tapo nurodyta, kaip buvo veikiama, kol nebuvo A. L. T. S. ir kokią skriaudą darė Lietuvos visuomenei kairieji ir dešinieji, nes tautininkai dar buvo neorganizuotas kunas. Toliaus nurodė, kas sutvėrė A.L.T.S. ir ką šios ypatos šiandie veikia, kaip: Dr. J. Šliupas, adv. B. K. Balutis, žemės ir miškų Ministeris Albinas Rimka, A. B. Strimaitis, V. K. Račkauskas ir kiti užimanti aukštas vietas čion ir Lietuvoje. Aiškino Sandaros principus ir nurodė, kad juos gyveniman vykdome. Toliaus palietė kitas partijas ir gerokai uždrožė komunistams, sakydamas, kad jie žengia kokius 3,000 metų atgalios, nes "Jobo" laikais buvo komunos, nes nebuvo pinigų ir visi iš vieno aruodą valgė. Teko ir socialistams, kad jie nestoja į bendrą darbą už Lietuvos nepriklausomybę ir kaip jie eikvojo surinktus pinigus į "Šelpimo Fondą."

Toliaus nurodė krikščionių-demokratų melus ir sakė, kad gražiu vardu vadinasi, bet piktus darbus dirba; privedė vieną faktą iš "Darbininko", kuris patalpino Viniko, Liet. Atstovybės Raštininko, paveikslą ir rašė, kad budamas tautiškų pažvalgų nededa pastangų už agitaciją savo vienminčius pirkti Lietuvos Laisvės Passkolos Bonų, kas yra šmeižimas jo vardo, nes visa lietuvių visuomenė žino, kad Vinikas savo prakalbose didžiausią agitaciją varo už pardavimą L. L. P. B.

Toliaus nurodė, kad kai-kurie kunigai labiau simpatizuoja rusų caro valdžiai, negu dabartinei Lietuvos, nes Lietuvos valdžia neduoda jokių privilegijų kunigams, kaip caras popams duodavo. Tuo ir pasibaigė prakalbos. Visuomenė išsiskirstė geram upe, o sandariečiai liko savų reikalų aptarti. Susirinkimas buvo gyvas ir daug svarbių reikalų buvo paliesta, kurių del vietos stokos nerašiau, tik pranešu iš komisijų veikimo. Teatrališka komisija pranešė, kad jau išrinko teatrą ir bando dalinti roles, ir gal už 2 mėnesių bus pastatyta "Išgama". Scenerijos kom. pranešė, kad scenerijas baigia piešti ir neužilgo galės pradėti lošti teatrus. Mat Amerikos Lietuvių Kliubas pavedė sandariečiams scenerijas pagaminti.

Toliaus pirmininkas J. A. Urbelis rezignavo iš pirmininko vietos, nes ne mieste gyvena ir turi daug užsiėmimo kitur. Sekantis susirinkimas tapo pavesta šaukti pirkininko pagelbininkui A. J. Lukšiui. Toliaus po draugiško pasikalbėjimo susirinkimas uždarytas.

A. L. T. S. 67 kp. Korespond.

MONTELLO, MASS.

A. L. T. S. 24 kp. Prakalbos.

Lapkričio 27 d., 1921 m. kalbėjo V. K. Račkauskas, dabartinis Sandaros pirm., S. T. namo salėje. Žmonių buvo nedaug, tik apie 150, nes nebuvo galima išgarsinti į trumpą laiką ir kad tą vakarą smagiai lijo. Abelnai jo prakalba visiems patiko, nes po prakalbų eidami iš salės kairieji ir dešinieji gyrė, kad gerai kalbėjo, nors abi kraštutinės partijos kritikavo, bet pripažino, kad teisingai kalba. Patartina A. L. T. S., N. A. Apskričiui surengti jam maršrutą, o but iš to nemažos pasekmės.

Minėtose prakalbose aukų surinkta A. L. T. S. Politiniam Fondui $30.75. Aukojo šie piliečiai: K. Jurgeliunas 10.00; P. K. Vaičiunas $5.00; A. Čižauskas $5.00; D. Kielė 2.00, A. Vaitkus 2.00. **Po $1.00:** V. Kaunas, J. Davidonis, Adelė Bartkevičiutė, J. Michevičius. **Po 50c.:** S. Čupna, F. Miltenis. Smulkių sumetė $1.75. Apmokėjus iškaščius $4.00, pasilieka 26.75.

Adomas Jažukevičius.

WEST LYNN, MASS.

Susirinkimas.

A. L. T. Sandaros 40 kp. priešmetinis susirinkimas bus gruodžio 28 d., 1921 m., 7:30 val. vakare, Lietuvių salėje, West Lynn, Mass.

Gerb. sandariečiai! Visus kviečiame atsilankyti į šį susirinkimą, nes bus rinkimas naujos valdybos sekantiems metams. Žinokite, kad organizacijos judėjimas priklauso nuo valdybos, tad visi privalote ateiti ir išrinkti tinkamus žmones į valdybą. Beto dar yra ir daugiau svarbių dalykų aptarti, kaip va: išduos raportą atstovas K. Sirbikas, kuris dalyvavo A. L. T. Sandaros Seime, lap. 24, 25 ir 26 dd., So. Boston'e. Tai nepamirškite!

Kp. rašt. P. Bolys.

LIETUVOS VĖLIAVOS LAIMĖJIMAS.

Budamas Amerikoje Lietuvos Šaulių Sąjungos įgaliotinis kun. Jonas Žilius, 1919 m., paskelbė vajų aukoms rinkti minimai Sąjungai. Aukos buvo siunčiamos Lietuvos Misijon, persiuntimui Šaulių Sąjungai. Pasisekimą vajui užtikrinti, pilietis A. Strupas iš Newark, N. J. paaukojo Lietuvos Misijai didelę šilkinę Lietuvos vėliavą, skirdamas tą vėliavą tai kolionijai, kuri daugiausia Šauliams aukų surinks.

Su liepos 1 d., 1921 m. lenktynės del vėliavos užsibaigė ir atydžiai peržiurėjus visų kolionijų darbuotę tame reikale, pasirodė, jog daugiausia aukų surinko Newark, N. J., todel šioji kolionija ir tą puikią Lietuvos vėliavą laimėjo. Spalių mėn. 13 d., Newarko Paskolos Stotis surengė vakarą vėliavos priėmimui, kurią su didelėmis iškilmėmis jiems įteikė Dr. J. Bielskis, l. e. Finansų, Prekybos ir Pramonės Ministerijos Įgaliotinio pareigas.

Tame pačiame vakarėlyje, Paskolos Stoties valdybai užproponavus, susirinkusieji vienbalsiai nusprendė tą vėliavą padovanoti Lietuvos Respublikos Ministerių Kabinetui ir tuojaus įteikė Dr. Bielskiui persiuntimui Lietuvon. (Seka litanija aukojusių kolionijų, kurios dėlei vietos stokos, negalime sutalpinti. **Red.**).

Karui Siaučiant

— Bočių Atmintojas —

(Tąsa).

Imant iš katilo vakarienę, viršuje pasimatė du aeroplanu ir greit sugrįžo atgal. Už kokios 15 minutų nuo jų grįžimo pasigirdo šuviai ir šovinys lėkė tiesiog musų muran. Puolė tolokai. Mes gyvenome namo antrame aukšte nuo priešo pusės ir viršuje stovėti buvo pavojinga. Kareiviai numanė, kad dabar muran vis viena turės kliuti, nuo viršaus subėgo žemyn laukti, kas toliau dėsis; likome dar trys. Granatos puolė visai arti muro ir langus apnešė žemėmis. Aukštai stovėti vis-gi buvo pavojinga ir reikėjo leisties žemyn. Išėjau ant viškų (už sienos savo kambario) pasidairyti, pro kur geriau butų nusileisti žemyn, kadangi išbėgti pro duris laukan galėjo duoti blogas pasekmes, nes priešas jį apšaudydamas tėmijo, kas jame darosi ir pastebėjęs gyvumą suprastų, kur mes slepiamės ir tuo užtiktų. Reikėjo jieškoties išėjimo viduje. Ant viškų betvarkiai buvo priversta šieno, šiaudų ir kitokių šiukšlių, bet išėjimo žemyn nebuvo, nes buvo užverstas lentomis ir reikėjo išeiti laukan. Grįžęs nuo viškų žemyn nesiskubinau ir atsirėmęs tarpduryje klausiau, kaip puola netolimais priešo šoviniai. Praėjus porai minutų nuo mano išėjimo nuo viškaus, tenai pasigirdo baisus sprogimas ir pas mano šalį per du žingsniu pasipylė po kojomis išdaužytų durų (tarp viškaus ir musų kambario prieangio) dalelės ir šiukšlės apiberdamos mane. 6 colių granata puolė į patį murą, pramušė jį ir sprogus viduje uždegė, sugriaudama krosnį ir sužeisdama kelis kareivius, vieną mirtinai (mirė ligoninėje). Iš išgąsčio kruptelėjau ir leidausi į savo kambarį. 3-colinė granata pataikė į murą viršuje musų kambario langų ir po pačiomis kojomis vėl pasipylė langų stiklai, muro griuvėsiai ir dulkės. Nustojęs atsargumo ir nebežiurėdamas lauko, susigriebiau savo daiktus ir leidausi žemyn tiesiog lauku. Laiptai vedantieji žemyn buvo užversti muro griuvėsiais. Priangis tarp viškų ir musų kambario taipgi priverstas griuvėsių ir pro išlaužtas duris pasimatė, kad ant viškų degė šiukšlės ir kitokios degančios dalįs. Priešas murą apšaudė smarkiai ir pastebėjęs bėgančius kareivius iš muro pradėjo bėgančius mušti šrapneliais, norįs tuo nepakenkė, apart kelių sužeistų pačiame mure. Išbėgęs laukan skubėjau greičiausiai užbėgti antron pusėn muro nuo priešo akių, kur stovėjo musų gurguolės vežimai. Užkrovęs ant vežino savo daiktus, tarp bėgančių pastebėjau bėgant paskutiniais du savo draugu ir surikęs į juos, kad skubėtų ant viršaus prie savo daiktų, kadangi muras dega. Drąsus vyrukai, nors apšaudant priešui, skubiai užlėkė ant viršaus ir visi bendrai dirbdami išnešėme viso burio daiktus ir sukrovę į vežimą laukėme arklių. Vienas vežimas pasikinkęs skubomis ir nepilnai lėkė keliu tolyn lydimas šrapnelių, kitos poros dar laukėme ir nerimome. Pradėjus bėgti pažiurėti, kas nutiko su antra pora, nustebau pamatęs, kad atjoja visai kitas kareivis, bet ne tas, kuriam priguli. Paklausus, kas nutiko su arkliniu, jojantysis su panieka atsiliepė, kad bijo ir atsisakė po šrapnelių ir granatų ugnimi joti, tokiu budu matydamas reikalą jis jojąs. Grįžau ir pakinkęs paskutinę porą ir šiam važiuojant ir esant visam turtui išgelbėtam, pasiėmiau rastus du svetimu pamestu šautuvu, ėjau (tikrai pasakius, bėgau) į užpakalį, kur stovėjo kitos musų dalys. Savo ir du svetimu šautuvu bėgant nešti sunku, bandžiau svetimuosius mesti, kadangi šrapneliai lydėjo, bet pastebėjęs nepertolimais tinkamesnę nuo priešo akių vietelę, tikėjausi, kad nuo ten priešas musų neapšaudys ir iki tai vietai spėsiu nubėgti, o ten palengva eisiu, bet nebėgsiu. Bėgant geležinė kepurė daužė galvą ir tekdavo ją nusiimti, tik vėl pasigirdus viršuje švilpimą šrapnelio užsidėdavau atgal ir slėpdavaus grabėje. Šrapnelio skeveldros pildavosi pas šalį, bet musiesiems jau nebekenkė. Laimingai pasiekiau kaimą, kuriame stovėjo kitos dalys ir ten priešas dar neužčiupdavo, lengviau atsidusau; ir apsižiurėjome, ar viskas išnešta, musų nieko netruko ir daiktų radosi net per virš, kitų išmėčiusių bėgant, kurie paskiau ėjo jieškodami. Muras baigė degti ir liko vien murinės dalys, bestypsiančios griuvėsiuose-degėsiuose.

Išvyti iš muro apsistojome toliau ir ten praleidome ramiai.

Aukščiau minimieji pasižymėjusieji šioje pavojingoje valandoje draugai: Andrius Striuogis (nukautas lenkų fronte ties Augustavu IX-5-20), Juozas Alisauskas ir Juozas Mocevičius liko amžinai man neužmirštami ir supratau, kad tik tas draugas gali buti, kuris moka tokiu buti pavojingoje valandoje.

34. PASKUTINĖS VALANDOS RUSŲ-BOLŠEVIKŲ FRONTE.

Atsilsėję vieną naktį vėl užėmėme barą kairyje. Prie akis matėsi tvirtovės fortas, kuriame iškentėjau vokiečių belaisvę. Raudonavo stogai ir kaminai. Ten turpėjo priešas.

Čionais vieta buvo kiek ramesnė, negu dešinėje, veltui nesišaudydavo. Dešinėje ypač veltui, o gal susapnavę pradėdavo lenkai ir šaudymas tęsdavosi per naktį. Dešinėje šaudymas kone kasnaktį ėjo.

Ant fortų viršaus sukėsi musų aeroplanai, juos apšaudė rusų artilerija ir šoviniais pynė aplink juos dumų vainiką. Aeroplanai išlengvo sukėsi ir, matę į fortą keletą bombų, grįžo atgalios.

Vieną vakarą fortų link išgirdome rusų orkestros balsą: griežė internacionalą ir maršą. Naktį po šito budėjome akyliau, nes manėme, kad šią nakt, turbut, rengiasi prie smarkių antpuolių ir semia sau drąsos, stiprindamies dvasia — bet veltui, naktis praėjo ramiai.

Vieną dieną išgirdome, kad musų batalijonui įsakyta grįžti atgal prieš lenkus į senasias vietas, nes lenkai ėmė bruzdėti ir šią naktį mus apmainys. Pamainos laukėme iki 22 val. nakties. Dešinėje ėjo mušis. Švietė baltos, raudonos ir galų-gale žalios rakietos, sproginėjo granatos ir šrapneliai ir viskas maišėsi per vien. Pas mus buvo ramu ir tylu, ir laukėme pamainos. Sulaukęs greit perdaviau barą ir leidomės Eglaitės stoties link, kurią iki ėmus švisti pasiekėme. Ryte susikrovėme į traukinį. Traukinys išpuoštas berželiais atrodė lyg ilgas laukais vingiuojantis, krutantis krumas. Vežė mus atgalios, iš kur buvome atvykę ir kur daugiau praleisdavome savo dienas. Rugsėjo m. 17 d. palikome rusus ir daugiau pešties su jais mums nebeprisiėjo.

Naktį atvažiavome Kaišedorių stotyn, išlipome ir dvare apsistojome pernakvoti, rytą žygiavome užimti barą prieš lenkus. Iki šiol čia stovėjusieji kareiviai pasakojo apie lenkų puolimą ir mušius su jais ir apie susektą slaptą lenkų dvarininkų organizaciją su visa valdžia, kad nuvertus Lietuvos valdžią ir vieton jos pastačius savo. Gatavai buvo paskirti komendantai ir kiti reikalingi valdininkai, tik truko nuversti lietuviškąją valdžią ir vietas tuojau butų užėmę. Bet ponams nepasisekė.

35. VĖL PRIEŠ TUOS PAČIUS PONUS.

Mums prisiėjo užimtį barą pas Vilijos tiltą prie Čiobiškių. Ksaverinos kaime, sodnelyje pasidarėme apkasus ir nuo aukšto žemyn, kur stovėjo antrojoje tilto pusėje lenkai, gan puikiai matėsi apylinkė ir mums vieta buvo tinkamesnė, negu lenkams. Matydavome, kaip mainosi jų sargybos ir juos erzindavome apšaudydami. Lenkai sodne negalėjo mus matyti ir keikė, kad stovėjome geroje vietoje. Jų pusėje matėsi daugybė iškastų apkasų ir vis dar kasė naujų. Naktimis kasdavomės ir mes. Sykį lenkai, pajutę mus kasant, pabandė apšaudyti, bet greit nutilo. Jiems budavo neramu nuo kiekvieno musų pusėje išgirsto balso. Sykį pajuto, kad vieną šventadienio vakarą pas mus girdėtis muzikos balsas. Jiems, matyt, atrodė įtartinu ir pabandė išleisti į antrapus kranto keletą šompolinių granatų, tuo gązdindami mus ir drąsindami save, kokių jie turi ginklų. Lenkų bailumas tiesiog mums buvo juokingas. Jų laimė tik, kad skaitlingi ir prieš juos stovi menkutės lietuvių jiegos, nes kitaip ponai ir visai blogai jaustųsi. Retkarčiais apsišaudydavome nežymiai: jie mus, tai mes juos, ypač žvalgybos, bet žymesnio ko neįvykdavo.

Neilgai šiuo kart teko prieš juos stovėti, greit gavome įsakymą vykti prieš vokiečius-bermontininkus Žemaičiuose ir su ponais ant tulo laiko atsisveikinome. Spalių m. 11 d. rengėmės išeiti ir laukėme įsakymo. Lenkai pajutę, kad pas mus kaž-kas įvyksta, paleido kelis šuvius į musų kaimą, bet jie pralėkė viršum stogų. Paskiau nutilo ir žiurėjo, kas darysis.

Naktį palikome šį barą ir traukėme link stoties, kur reikėjo sueiti visoms batalijono dalims ir vykti prieš tretįjį priešą, kuris teriojo Žemaičius.

36. PRIEŠ VOKIEČIUS-BERMONTININKUS.

Sėdę į traukinius Kaišedoryse tą pačią dieną pavakaryje išlipome Kedainiuose ir pėsčiomis dainuodami žygiavome ling Žemaitijos, kur siautė vokiečiai - bermontininkai ir teriojo šalį. Pas žmones upas pakilo, ir kalbėjosi, kad vis viena bermontininkus išvys. Kelias dienas žygiavę pasiekėme frontą. Vienos dalįs pasiekusios frontą užėmė barą, mes laikinai likome atsargoje. Atvykome spalių m. 17 d. rudenį, prasidėjus šaltam laikui. Apsistojome Gulbinų kaime (Pašušvio valsč.). Lapkričio m. 7 d. apmainėme kitas dalis ir užėmėme barą prieš vokiečius (kryžiuočio ainius) apsistodami kaimuose: Minaičiai ir Cerkosai (Pašušvio valsč.) ir prasidėjo musų dienos prieš naująjį priešą. Didelių mušių nebuvo, apart žvalgybos ir susitikimo su jų plėšikų gaujomis, kur užpuolus plėšti gyventojus, ir tas tęsėsi iki lapkričio pabaigos.

Nors vokiečių-bermontininkų fronte kaikurį laiką praleisdavome taip sau, žvairuodami, lyg šuo į katę, bet ore rodėsi tvanku lyg prieš audrą. (Bus daugiau).

"KALĖDŲ DOVANOS"

Kalėdos ir Nauji Metai — tai metų šventės, kurias švenčia ypatinga žmonijos dalis. Vienų tautų liaudis, tikintieji žmonės, demonstratyviau apvaikščioja Kalėdų šventę, kitų gi — paprastai. Tame skirtumas. Tas skirtumas dažnai priklauso nuo žmonių apšvietos, kulturos, susipratimo ir t. t.

Šių laikų žmonijos, nors ir tamsiausių katalikų papročiai, negalima lyginti senovės žmonių instinktams. Senovė nepanaši į jaunovę nei civilizacijos, nei apšvietos, nei mokslo, nei kulturos atžvilgiais. Bet viduramžių burtai, išimtinai, užsilikę... Juos atkartoja ir lietuviai.

Lietuvių kunigai, kaip ir kitų sektų vadai, kuriems daugiau rupi doleris, negu Kristaus mokslas, iš kailio neriasi prieš Kalėdas. Jie išpuošia bažnyčias, pristato įvairiausių figurų, suorganizuoja giesmininkų burius, parenka komitetus, išspausdina "prie Dievo maldelių," kunigas išsimokina ("graudų") pamokslą pasakyti, ir t. t. prisirengia... Laukia švenčių — dalins "Kalėdų dovanas"!

Krautuvninkai, smuklininkai ir kiti egojistai, kurie vilioja iš darbininkų dolerius, puošia langus, skleidžia garsinimus, šaukia: "Kalėdų dovanos — Kristaus gimimo šventė!" "Linksminkimės, pirkitės ir džiaugkitės!" Ką tai reiškia? Nejaugi parazitai dalįs dovanas vardan Kristaus? Ne! Jie, kurie užgriebę turtus žmonių išdirbinius, ne tam šaukia. Jiems nerupi Kristaus mokslas! Jiems nereikalingas žmonijos išganymas. Jųjų sistema ir tikslas — **išnaudoti žmoniją,** tą žmoniją, kuri, prisiklausius melagių pasakų, pasiduoda...

Kapitalistai laukia metų šventės. Jie žino, kad laimės. Jie suskaitys, kiek uždirbo... kiek priaugo kapitalas, kiek milijonų aukso, kiek galima didinti išdirima noras šaukti: "Linksminbystė, ir kiek gryno pelno.. Juos kitės, pirkitės ir džiaugkitės, Kristus žmonijos išganytojas, užgimė!" Atiduokite paskutinius centus! Kapitalo siaubunas trokšta... Jam negalvoje, jeigu neturi duonos, suvargus, alkana skurdžio šeimyna...

Taigi, darbininke, kuris rengiesi pralenkti kapitalistus pirkdamas "Kalėdų dovanas," neapsivilki! Kapitalistai įvairūs biznieriai, kunigai ir kiti, — tave išnaudos.

Kiekvienas darbininkas, kuris klauso ir tiki "Kalėdų dovanų" skelbėjų viliugingiems obalsiems, privalo atminti — ne del jo laimės subruzda, darbuojasi Amerikos biznieriai — kapitalistai, kunigai, smuklininkai ir kiti. Tie ponai darbuojasi del savęs. Jeigu darbininkas jųjų klauso ir už visokius niekus atiduoda jiems kruvinai uždirbtus centus, — pats save nuskriaudžia.

Mes, lietuviai, kurie daugiau protauejame, daugiau susipratę, apsisšvietę, nenorime, kad svetimi mus išnaudotų saviems tikslams, nenorime buti svetimųjų vergais, turime užsibriežti: "Kalėdų dovanos" — nelaimė musų. Jeigu mes, didžiumoje neturime darbo, pinigų, gyvename šaltuose namuose, truksta mums duonos, musų šeimynos vargsta, neturi drabužių, — negalime vieni kitiems dovanoti, pirkti aukso žiedus, daimantus, šilkus ir kitokius niekus brangia kaina. Negali iš musų pasinaudoti dykunai!

Bernelis, kurio meilužė laukia "Kalėdų dovanos" — aukso, daimanto, šilko, nenusivils sakydamas: "Mano meilė, brangioji, tavęsp neatšalo, bet aukso, daimanto, šilko, nepirksiu dovanų! Štai vietoje niekniekių, kurie brangesni už pinigus, užrašau mokslo laikraštį, iš kurio gausi dovanas: susipratimą, apšvietą, mokslą."

Tikrus Lietuvos sunus ir dukteris — nelinksmina musų šventės — Kalėdos ir Nauji metai, ir iš tautiško atžvilgio. Lietuva pergyvena sunkiausią valandą. Dar žmogžudžių apstota... Dar Jos sunųs kovos lauke guldo galvas, aukoja gyvybę, lieja kraują — už **Laisvę, Nepriklausomybę, už Tautos Gyvybę!...** Jiems, už Tėvynę kovotojams, nebaisi mirtis. Jųjų ištvarmingas pasišventimas kovoje — "Kalėdų dovanos."

Susipratę lietuviai, neatsižvelgdami į kapitalistų, kunigų, smuklininkų ir kitų išdykavimus, — metų šventė — Kalėdų ir Naujų Metų laiką, darbą ,"Kalėdų dovanas" ir aukas, sunaudos Tautos reikalams.

VORAS.

Dr. Basanavičiaus 70 m. Sukaktuvės.

KAUNAS, XI. Š. m. lapkričio 22 d. Vilniuje ruošiama Dr. Jonui Basanavičiui pagerbti šventė, sulaukus jam 70 metų amžiaus. Kaune tą dieną taip-pat bus atatinkamų paskaitų ir iškilmių. Dr. J. Basanavičius yra gimęs 1851 m., Ožkabalių k., Bartininkų valsčiuje, Vilkaviškio apskr.

J. Basanavičiaus vardas labai jau gerai žinomas musų visuomenei, kad galėtum ką nors prie jo pridėti, jo vienas vardas tai gyva musų vakarykščios skaudžios praeities istorija. Jis ir dar nedidelis burelis kitų, galima sakyti, prikėlė ir atvedė lietuvius į naują laisvą ir šviesų gyvenimą. 1911 m. visa Lietuvos šviesuomenė šventė Vilniuje jo 60 metų jubiliejų, o dabar tenka švęsti 70 metų.

Dr. Jonas Basanavičius, dabartinis Lietuvių Mokslo Draugijos pirmininkas, visą laiką, per visas okupacijas, nėra Vilniaus apleidęs, kur ir dabar tebegyvena.

NADAS RASTENIS.

Į KALNĄ.

Į kalną, į kalną, vis žengiame mes,
Siauru, akmenuotu likimo taku,
Taip greitai kaip galim, kiek turim spėkų...
Kartu visi žengiam iš vargo gilmės,
Kartu kuriam viltį šviesios ateities;
Nelaukiam, kol kas mums čia kelią nuties,
Bet lipam kartu, ir jauni ir seni,—
Nežiurint, kad esam pavargę, basi,
Surandame drąsą laikų audrose,—
Ir žengiam... su pilna vilties krutine,
Vis žengiam ir žengiam...

* * *

Mes žengiam; bet priešai daug kliučių mums da-[ro,
Mat mano, kad tuo jie atims musų norą
Keliauti prie tikslo, prie skirto oasio,
Prie tyro šaltinio, lapuoto pavėsio;
Tad jie visaip stengias kelionėj trukdyti,
Užbėga mums taką bei užmeta kartį;
Iš musų nelaimių jie randa sau juoko,
Ir džiaugias su pobudžiais kvailo apuoko;
Jie mano, kad musų nelaimė kiekvieną
Bus jų pačių naudai, kaip lokiui vištiena.
Mes žengiam ir žengiam...

* * *

Mes žengiam į aukštąjį kalną,—
Apleidžiame tvankiąją balą,—
Prie žinomo tikslo abelno,
Prie laisvės brangaus idealo.

Neardom kitų mes gerovės,
Netrokštam mes to, kas ne musų,—
Lai pinas gyvenimo srovės!—
Neskriaudžiam nei Lenkų nei Rusų.

Mes einam prie to, kas mums skirta,
Prie to, ko užgint niek's negali;
Nes turime teisę mes tvirtą
Savip vesti prigimtą šalį.

Nors kelias klaidus, akmenuotas,
Visokiais dygliais nukaišytas;
Bet tikslas, gyvenimo duotas,
Taip aiškus, kaip vasaros rytas.

* * *

Sunkios kelionės nuvarginti,
Toliaus mes turim kelią skinti;
Kitaip, ant vietos apsistojus,
Pranyks ir tas mus menkas rojus.
Gamtoj ant vietos niekš nestovi,—
Kovoja už teises, gerovę,
Arba, kaip dulkės susitelkę,
Vėl puola į likimo pelkę,—
Tat mums tik vienas kelias lieka,
Į kalną žengti.... Taigi nieko
Nelaukę nei ilgai galvoję,
Visi iš vieno šioj talkoje
Mes turim stot petys į petį,
Ir taip į burį susispietę,
Praskinti kelią, platų, tiesų,
Į buvį spinduliuotą, šviesų.
Proga netankiai pasitaiko,
Sugauti taip patogų laiką
Nuveikti tiek daug kilto darbo,
Kuris turėtų reiškią svarbą,
Kaip kad dabar mums laikas lemia,
Atgauti savo liuosą žemę.
Dabar mus pareigos mums liepia,
Vis žengt ir žengt į kalną...

* * *

Metai po metų praeis
Bėgančio laiko keliais,
Darbas vaisius tad atneš.

Lenkai, ką vargina mus,
Greit atsikąs sau nagus;
Vilnius vėl liks Lietuviams.

Musų šalis, Lietuva,
Taps pastovi ir laisva;
Priespaudos pančiai sutruks.

Jos gi tikrieji sunai,
Guldanti galvas nunai,
Mirę pasaulyj gyvens.

Juos visi gerbs ir mylės,—
Pins vainikus, skins gėles,
Puoš amžinuosius kapus.

Po audringųjų laikų,
Ant mus derlingų laukų.
Dainos-dainelės skambės.

XII-11-'21.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA,
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

NERAMIOS ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

Veikėjai iš Lietuvos praneša, kad ten pas juos kriščionys-demokratai darosi nesusikalbami. Išpradžių dar jie šiek-tiek atsižiurėdavo į kitų partijų reikalavimus, bet dabar, budami didžiumoje Steigiamajame Seime, elgiasi savotiškai — pamina visuomenės gerovę ir žiuri tik savo partijos labo.

Matyti, jie visur yra vienodi, nes ir čion, Amerikoje, klerikalai savus reikalus pastato augščiau valstybės darbų.

MOKYKLŲ KLAUSIMAS.

Svarbiausias klausimas šiandie kylantis Lietuvoje ir kurį Steigiamasis Seimas turi greitai išriši — tai mokyklų klausimas. Kunigai ir kuniginiai užsispyrė, kad Lietuvos mokyklos butų kunigų valdžioje. Nemanykite, kad kunigai nori eiti į mokyklas ir mokyti vaikučius — o ne! Tas butų darbas, ir kunigai dirbti mokyklose nenori; jie nori tik iš mokytojų padaryti baudžiauninkus; mokytojas dirbs, kamuosis su vaikučiais, o kunigas nei kokis senovės dvarponio "akomanas", barsis ant jojo.

LAISVOS MOKYKLOS.

Mes norime, kad Lietuvos mokyklos butų laisvos, t. y. kad jos lygiai priklausytų visai liaudžiai, o ne vienai kokiai klesei ar politikierių klikai. Mes čion, Amerikoje, esame pripratę prie tokių mokyklų. Čia viešosios mokyklos užsiima mokinimu grynojo mokslo ir visai nesikiša į jokių sektų ar tikėjimų reikalus. Pasekmės yra tokios, kad toje pačioje mokykloje sėdi vaikučiai visokių tautų, visokių tikėjimų ir tikėjimiškų sektų ir visi gražiai suteikia. Čia greta viens-vieno sėdi ir katalikas, ir metodistas, ir presbiterjonas, ir kalvinas, ir žydas — kartais vienoje mokykloje esti arti dešimties skirtingų tikėjimų vaikų ir visi gražiai suteikia. Tikėjimas iš mokyklos prašalintas, ir vaikučiai netik nesiginčija už tikėjimą, bet tankiausiai nė nežino viens-vieno tikėjimo. Atėjus aritmetikos pamokai, jie tik žiuri, kad 2 ir 2 sudaro 4 (ir 4 lyginai pasidaro katalikams, kaip ir protestonams), gi geografijos pamokoje Berlinas visiems lygiai yra Vokietijoj, fizikoje šviesos greitumas visiems yra tas pats ir chemijoje visiems tie patys elementai sudaro vandenį. Įsakmu sakant — viešose Amerikos mokyklose išguldomi tik svietiškieji mokslai delto tos mokyklos yra tinkamos visiems piliečiams lygiai. Jei kuri sekta, ar tikėjimas, ar šiaip kokia organizacija nori turėti savo mokyklą — niekas jai nedraudžia įsitaisyti tokią mokklą, bet tokia mokykla neturi teisės vadytis vieša mokykla ir jos išlaidas turi padengti tie, kurių ta mokykla skaitosi. Kadangi Amerikoje reikalaujama, kad vaikai iki 14 metų lankytų viešasias mokyklas, tad nuo privačių mokyklų, priimančių jaunesnius per 14 metų vaikus, reikalaujama, kad juose butų išguldomi tam tikri dalykai (skaitymas angliškai ir t. t.), o šiaip su kitomis mokinimo šakomis privatė mokykla gali daryti, kaip jai tinkama.

Yra Amerikoje daugelis vadinamų "parapijinių" mokyklų, bet tokias mokyklos pati parapija privalo užlaikyti. Yra lietuviškų parapijinių mokyklų, į kurias šalis nesikiša apart pareikalavimo, kad butų išguldomi tam tikri dalykai, butinai reikalingi kiekvienam Amerikos piliečiui.

LIETUVAI TINKAMOS MOKYKLOS.

Rodos, kad Lietuvai tokių mokyklų ir reikėtų. Jei kas reikia, galima pagerinti; jei vievietos aplinkybės rastųsi, prie jų prisitaikinti — bet abelna mokyklos pakraipa vis-gi reikėtų taip nustatyti, kad jokia politika negalėtų prieiti prie mokyklos. Lietuvoje yra svetimų tautų — ne-katalikų, kurie nenorės gi leisti vaikus į sentautinę katalikų mokyklą. Reiškia, jie turės priverstinai steigtis savo kitas mokyklas. Ir kožnas katalikas, kuris tik išaugęs iš bučiavimo kunigų rankovės, taipgi nenorės tokios mokyklos, kurioje kunigas ne savo vietoje valdo. Visa tai pastatytų Lietuvos mokyklas ant labai kėblios papėdės. Vienok Lietuvos klerikalai į tai neatsižiuri. Jiems nerupi, kad duodant Lietuvai gerą, sukoncentruotą mokyklą prirengti Lietuvai gerą ateitį, tik jiems rupi, kad pasinaudojus savo partijos labui.

DESPOTIZMO APSIREIŠKIMAS.

Kaip su mokykla, taip su žemės kalusimu, taip su žodžio ir spaudos laisve, Lietuvos klerikalai (krišči.-dem.) daro visokias meklerystes. Juo toliau, tuo nachališkesni jie darosi. Pasinaudodami iš to, kad Lietuvoje didžiuma tamsųs žmoneliai, patys nežinodami ką darą įteikė klerikalams laikinai valdžią, klerikalai nori išnaudoti momentą ir įbrukti į Lietuvos konstituciją tokius skirsnelius, kurie darys Lietuvai žalą namie ir gėdą prieš civilizuotąjį svietą, bet kurie sutvirtįs klerikalų padėtį bent keletai metų Ir neprakiutę žmoneliai pradėtų pamatyti, kad Lietuvoje netaip darosi, kaip buvo laukta, ir imtų kaltinti dadartinius valdonus — krišcionis-demokratus — bet tie gudruoliai krikšč.-dem. bando dar toliaus mulkinti vargdienėlius, suversdami savo kaltes ant kitų. Jie — tiek krikšč.-dem. — turi pinigų, taigi jie leidžia ir laikraščius, ir siunčia kalbėtojus. Jų skalikas Bagdonas ir "korikas" kun. Garmus ir pas mus Amerikon atsibeldė rinkti pinigų pragaištingam Lietuvos darbui. Tautos Fondas (tas be atskaitų) viliugingai neva tautos reikalams surinktus pinigus panaudoja savo partijos politikai — gramzdinimui Lietuvos. Butinai reikia užkirsti tam kelias.

REIKALINGAS PRIEŠVEIKIMAS.

Prieš klerikalus jau minia įsikirkinus, tik jie savo prasižengimus užglosto savuoju nachališkumu, savų laikraščių straipsniais ir kalbėtojų agitacija. Jiems lengva pasipriešinti tais pačiais budais — spauda ir prakalbomis.

Vienatinį tikrą priešą klerikalai turi čion Amerikoje A. L. T. Sandarą ir Lietuvoje Valstiečių Sąjungą ir Socialistus Liaudininkus. Kaip Lietuvos Social-Demokratai, taip Amerikoje L. S. S. gaudo daugiau teorijas, nė kaip aktyvai veikia šiame svarbiame momente, tad klerikalams jie maža kiek pakenkia. Gi bolševikai, skaldydami vienybę tarp ne-klerikališkų elementų patys to nesuprasdami, yra geriausi kelrikalų draugai, jų uoliausi pasitarnautojai.

Taigi tikroji kova su klerikalais lieka Amerikoje A. L. T. Sandarai ir Lietuvoje Valstiečių Sąjungos blokui.

KĄ VEIKS SANDARA?

Sandara nusistatė šįmet nesnausti, kaip praeitą laiką. Dabar veikimo valanda. Be pinigų negalimas veikimas. Įgijimui reikalingų agitacijai pinigų jau pernai 7-tame A. L. T. Sandaros Seime buvo įsteigtas Sandaros Politinis Fondas, bet visus pereitus metus jis prasnaudė. Gi šių metų 8-tasis Seimas pastatė Sandaros Fondą ant veiklių pamatų ir tik viename Seime į jį suplaukė daugiau aukų, nė kaip per visus prabėgusius metus. Jis dabar yra tvarkomas taip, kad galėtų pradėti (ir tuo pradės) platų veikimą. Prieš mus stovi stambųs reikalai, kurių atlikimui mums reikia stambių sumų. Jei Lietuvos gramzdinimui klerikalai suranda tukstančius, delko mes Lietuvos gelbėjimui negalime surasti dešimčių arba net ir šimtų tukstančių?

Artimasi Lietuvoje rinkimai į Steigiamąjį Seimą. Klerikalai prie jų rengiasi, turime rengties ir mes. Jie turi dienraščius, kalbėtojus — turėsime ir mes. Jų pasiuntiniai (su kartuvėmis) važinėja po Ameriką, atvažiuos ir mus pasiuntniai, tik vietoje kartuvių musiškiai skleis išsigelbėjimą tavo, prastas žmogeli, iš tų kartuvių.

Gerbiamieji sandariečiai! bukite prisirengę prie to vajaus. Kada jis bus paskelbtas, išsyk visi jo imkimės! Šįmet prieš rinkimus mes privalome duoti tikrą paramą savo vienminčiams Lietuvoje — ir duosime jiems TIKRĄ paramą, kad jie ten Lietuvoje įvaliotų įsisteigti dienraščius ir parodyti klerikalų pražutingą politiką. Kada žmonės pamatys tikrą teisybę, tai klerikalų galybė subliukš, kaip pradurta tuščiai išpusta puslė.

Sandariečiai, laukite žodžio!

Pastabos.

‡‡ Nelabai malonų įspudį amerikiečiai gavo iš įvykusios "Veikėjų Konferencijos" New Yorke. Didžiausias nemalonumas iš Lietuvos atstovo Čarneckio, kuris taip silpnutis yra, jog negali valdytis, nė savo silpnųjų pusių užslėpti. Jis turėtų duoti inspiracijas prie tolesnio veikimo, bet savo netaktu atima norą iš amerikiečių, kurie iki šiol 100% buvo augštesniam upe prie Lietuvos reikalų.

‡‡ Viename klerikalų laikraštyje rašoma: "...Nėra brangesnio, prakilnesnio ir reikalingesnio daikto musų išeivijai Amerikojc, kaip našlaičiams priegiauda, labdaringa įstaiga." Toliaus sako — guodžiasi: "Bet ar visi žmonės tą reikalą tinkamai įvertina, remia? Su kaudžia širdimi turime atsakyti, kad ne." Taip musų vadovai pradėjo dusauti, kad tik mažas burelis žmonių užjaučia našlaičiais arba labdaryste, bet kur-gi jųjų pamokslai, per kuriuos daugiausia pila ir pila prakeiksmą ant "bedievių," patys užmiršdami labdarystę, nė savo klausytojų nepaskatina, nėgi išaiškina našlaičių globą.

‡‡ "Naujienos" skatina dideliu paskelbimui, kad draugijos, unijos, partijos ir kliubai ant savo laiškų, plakatų ir kitų spausdinių turėtų unijos ženklą. O ką-gi toms draugijoms pagelbės unijos ženklas? Beto, iki pačios "N." neturėjo to ženklo, kur tos draugijos turėjo kreiptis su spausdos darbais? Mes žinom, kad ne unijos ženklas atlieka darbą, bet žmogus, ir nė vienokito laikraščio spaustuvėje nebuvo tiek nesusipratimų su darbininkais, kiek "Naujienų" darbininkų; ir "organas" dar nepabaigė teismo su savo draugais šėrininkais; taigi nė unijos ženklas nesuderina.

‡‡ Chicagos lietuviai progresuoja, tik ne į tą šoną. Atsirado tokių spekuliantų lietuvių, kurie užsislėpę už angliškų (didelių firmų) vardų, išnaudoja žmones pinigiškai ir didelėmis sumomis. Tokios neva firmos, kaip Baltic Development Corp., Federal Bond, turėtų pasirodyti, kas yra jųjų užpakalyje. Žmonės po laiko pradeda teirautis, kada jau savo pinigus sukiša į kokią nežinomą skylę.

‡‡ S. L. A. Centro Valdybos artinasi nominacija. "Keleivis" pats prmasis išlindo su agitaciją, ką nariai turėtų nominuoti. Aš pasakysiu sekančiame numeryje, koki kandidatai verti nominuoti į S. L. A. viršininkus.

‡‡ Gavo Nobelio dovaną švedas H. Bratingas už pasidarbavimą pasaulio taikai. Gi "Naujienų" redaktorius savo redaguojamam laikraštyje uždėjo antgalvį: "Socialistas gavo Nobelio dovaną," lig butų dovana duota už socializmą.

‡‡ Chicagoje gimė naujas laikraštis "Žinios". Laikraštis yra sąvaitinis ir socialistiškos pakraipos. Tikslas naujai gimusio laikraščio, tai kova prieš Grigaitį, Jurgelionį ir visus tuos, kurie su jais išvien. Vyriausiu leidėju yra J. Aglinskas, redaktorium Strazdas, spausdomas Kaulakio spaustuvėje, Chicagoje. ("Sandaros" Redakcijai dar neteko matyti tų "Žinių" **Red.**).

‡‡ Sugrįžęs iš Lietuvos J. V. Lutkauskas pareiškia, kad Lietuvoje dabar labai daug yra lietuvių amerikiečių, kurie nebudami Amerikos piliečiais, nebegali pargrįžti, o pragyvenimas sunkus. Del to šitie keliauninkai keikia Amerikos lietuvių laikraščius, kurie labai gražiai apie Lietuvą piešė ir daugelį pamasino grįžti Lietuvon.

‡‡ Karaliaučiuje (Vokietijoj) suimta keli bolševikai, atvykusieji į susivažiavimą. Tarpe suimtųjų yra V. Kapsukas, Zigmas Valaitis ir kiti lietuviai. Prie jų rasta labai daug dokumentų, Lietuvos bolševikų laiškų ir jų organizacijų nutarimų. Iš to pasirodo, kad buta visai silpnų bolševikų Lietuvoje, ir suimtieji dokumentai prie Kapsuko išdavė visus esamus Lietuvoje jų vadus ir kuopas.

‡‡ A. L. T. S. dabartinis naujas pirmininkas, gerb. Račkauskas, pilnai atsako užimamai vietai. Prie jo ir nariams bus smagiau dirbti, taigi tik visi sandariečiai pasiraitoję rankoves amerikoniškai griebkimės prie aktyviško darbo. Pirmiausia kožnas narys pasistengkite po vieną-kitą naują narį įrašyti prie partijos, kuopos visos išmokėti centrui savo kvotas, kad greičiaus atmokėjus spaustuvės skolas.

‡‡ Krikščionių - demokratų atstovas Bagdonas važinėja po kolionijas, renka aukas savo partijos agitacijos varymui sekantiems rinkimams. Tautiečių partija arba Valstiečių Sąjunga tyli ir pinigų neturi savo agitacijai, užtai sandariečių pareiga nesnausti šitame reikale.

DAUGKENTIS.

Laiškas iš Paryžiaus.

Kiek čia daug tame civilizuotame mieste rėkimų, žviegimų, birbiniautojų, baisu net lieka, kad pasitaiko pakliuti į jų tarpą. O toki pat žmonės tik eidami gatve, kad rėkia, kad klykia, kad žviegia, net namai dreba iš tos savotiškos baimės. Rodos, kad jie šukautų ir atsilieptų į kokius keturkojus gyvulius, o ne tokius pat žmones, turinčius šneką ir protą.

Sakosi, kad duoną pelno; duoną galima pelnyti visai nevartojant durniaus perstatymu. Duoną, vien tik tąją duoną, tai žemių darbininkai užpelno, miesčionys ją valgo su mokesčių pagelba. Tai yra, miestelėnai viską nuperka, o paskui pinigus atima, priversdami mokėti mokesčius. Ir taip gudri apyvarta duoda pasekmių išmaitinti tokius miestus po šešius milijonus gyventojų — Londonas, Paryžus, Roma... Kaip tik susisuka kur didesnis judėjimas, daugiau vertelginio apsukrumo, daugiau apgavystės, taip tuojau civilizacija iškyla ir žmonės dauginas, lig grybai po šiltaus lietaus lašų... Eidami tais pačiais bočių pramintais keliais, viską pradėdami išnaujo ir nieko nenubaigdami.

Panašiai taip tie Paryžiaus rėksniai žviegia, kaip žviegė jų protėviai, kuomet dar gyveno miškuose, medžių palapėse...

Čia pavartosiu tų nepaprastų rėksnių žodžius, tai ne taip, kaip jie yra, ir kaip civilizuoti francuzai rašo, bet kaip skamba tų rėksnių paleisti į aukštų murų tarpą... O kitus paduosiu lietuviškai, kurie bus paprasti, vardaujanti visuomenės vartojamus daiktus.

Pirmučiausia čia, Paryžiuje yra tokis baisus "ēpi". Tas kuomet sužviegia su savuoju "ēpi", tai reikia ausis užsikišti, rodos pats didžiausias vėjas sušvilpia... Bet tai paprastas žmogelis — stikliorius, tokis pat kaip lietuviai žino Lietuvoje žydą stikliorių, kuris apkeliauja visus kaimus. Čia tą vietą užima francuzas — italijoniškos veislės. Ir tuo baisiu žviegimu jis pelno duoną, nes jei kam pasitaiko išmuštas langas, tai tuojau atsiliepia, ir "ēpi" užrunija į aukščiausią namą atlikti mielaširdingą uždarbį.

Kitas dar baisesnis gargalius bus "maršan abi", tai tas, kuris superka ryzus, senus ir nereikalingus apdarus ir įvairius kitus gramazdus. Tas tuo baisiu atrodo, kad tų yra daug daugiau, kelniuotų ir su andarokais, vartoja daugiau žodžių išgiedoti savąją litaniją. Kiti jų eina pėsti su maišais, traukia dviratukus, arba važinėja su arkliais, mulais, — rėkdami ir žviegdami po įvairiausias Paryžiaus gatves. Tuo amatu daugumoje verčiasi "internacionalai"žydai.

Mažiau reėsnis gargalius ir kuriais laikais su birbyne, tai bus "šer" — tas, kuris renka senus krėslus ir juos sulopo. Tie turi stambų vežimą, arba kiti tuojau sutaiso susisukę kertėse. Ir tuo amatu verčiasi daug čigonų.

Bet yra dar baisus žviegalis, tai "bir-lir", kuris pirmu pučia į birbynę, ir paskui skaito litaniją. Tai paprastas Paryžiaus bosiakas, kuris nešasi ylą ir dratelių, ir tomis suklijuoja suskilusius naktinius puodus, ir tas tuo pelno duoną. Jeigu kam sudužo puodas, nors naujas butų daug pigesnis, bet susirenka šukeles, palaukia "bir-lir," ir duoda sulopinti. Kokis čia išreiškimas tikslo, tai gal bus kad daug civilizuoti.

O kiek čia Paryžiuje dainuškininkų, tai Lietuvoje tiek žmonių nesurastum. Vieni, vyrai ar moters, ir su vaikais, eina gatvėmis ir dainuoja: "amur," "amur," kad kas išmestų kokį "sudilusį "su" (1 "su" yra iš 5 santimų, lygiai 1 cento. Kuomet susais skaitliuoja, tai 5 frankai turi 100 su (rašo—sou) lygiai 1 doleris). Nes jų dainose kiekvienoje yra po keletą žodžių "amur" (rašo amour), kuri supranta įvairiausiais dalykais... Kita dalis tų dainušninkų, tai geros rušies vyrukai—muzikantai, susispietę po keletą ir su andarokais, varo biznį, tai yra dainuoja, čirina, skambina, tampo armoniką, ir spausdintas dainas siulo pirkti. Jeigu kuri daina geriau tinka žemutinės doros gaivalams, daugiau žodžių "amur" yra, tai tie susirenka gerai frankų, o kitiems įsigargaliavus net reikia nudeginti papirosgaliai pasirankioti po sąšlavas.

Ko toliau, to daugiau čia susirasime gargalių... / daug įvairių bosiakų su šimtais dienraščių. Tai net baisu pasirodo, kuomet susitelkę penketas į kruvą: kad rėkia, kad šaukia, kad žviegia, net namų langai dreba, klausant įvairiausių nuotikių litaniją; kad užsipelnyti daugiau "su", delto keiščiau žviegia... Žinoma, nevisus dienraščius gargaliai pardavinėja: yra tam tikra rušis, ant greitųjų spauzdinama, ir kvailai tvarkoma, tai su tais uždarbiauja ta bosiakų rušis. Žinoma dar, kad ta visa aibė dienraščių: juodąšimčių, kriminališkų, komunistiškų — spausdinas ant gatvės — Rue Croissant (reikia skaityti— rui kruosan), ten pat, kur 1914 metais karčiamoje nušovė komunistų apaštalą — Jean Jaurės. Tai viena iš nešvariausių tos dalies miesto gatvių, ir iš vieno galo vargu šonais žmogus gali praliśti, taip siaura...

Vertelgos, turinti krautuves, taipjau žviegia, lygiai kaip Lietuvoje žydai pasivydami tempia už skvernų, kad eitų tik į jo kromą. Čia netempia ir nesiveja, bet žviegti tai visa gerkle gargaliuoja, išruokuodami daiktus ir kainas. Bet kad visi tiek turtingi buti nesugali, ir daugybė žmonių turi maitintis, t. y. rušis vertelgų ant ratukų, tai yra tokia gelda ant dviejų ratų ir su dviem kuolais galuose, kad turėti kuo atsiremti ir susistoti, kur prisireikia. Šitais ratukais stumiasi gatvėse vyrai ir moters, žviegia ir gargaliuoja lig Lietuvoje vėjo malunai. Jie pardavinėja taipjau įvairiausius daiktus, kuriuos susiperka Paryžiaus turge (Halles), į kurį kas dieną (naktimis) visos Francijos žemdirbiai suveža įvairiausių skanumėlių pardavimui, nepamiršdami nei varlių su sliekais, nes francuzai valgo ir tąjį "brudą."

Šitoki istorija Paryžiaus žviegikų, kurių dar daug daugiau yra po visus užkampius, bet aš svarbesnius tik čia sužymėjau, kad atiduoti jiems tąjį nuopelną, dirbti civilizacijos labui.

XI. 1921. AMURAS.

NEGUDRI PASTABA.

Jei kas gudriai ir išmintingai parašo laikraštyje pastabą, tai malonu paskaityti. Bet buna kartais ir tokių rašytojų, kurie, nesuprasdami dalyko, išsišoka, kaip Pilypas iš kanapių. Tokios Pilypų pastabos pastato ant juoko juos pačius, o ne kartą ir geram darbui užkenkia.

Antai "Sandaroje" buvo pono Daugkenčio pastaba del kainos, kuria parduodama "Lietuvos Albumas." Anot jo, $5.00 esą per brangu. Mat $5.00 padarą 1,000 auksinų. O Lietuvoje, girdi Albumas parduodama už

175 auksinus. Jis ir sako, kad ir su "Lietuvos Albumu" norima vargšus amerikiečius išnaudoti!

Bet ponas Daugkenti, ar nebutų vyriškiau, jei butum kadir per laišką (jei nenorėjote asmeniškai) pasiteiravęs, delko Amerikoje "Lietuvos Albumas" parduodama po $5.00. Mes butume paaiškinę ir, nebutų reikėję polemizuoti laikraštyje.

"Lietuvos Albumas" buvo paduotas spaudon 1920 m., kuomet auksino kursas buvo apie $30.-00 už 1,000. Tuokart ir kaina knygai buvo nustatyta. Ano laiko kursu butų išpuolę tik apie 175 auksinų už $5.00. Jei kursas nupuolė, tai nereiškia, kad ir knygos kaina ir vertė turėjo nupulti. Tokios knygos, kaip "Lietuvos Albumas," niekas negalėtų pardavinėti pigiau, kaip 7 ar 8 dol., jei ji butų atspausdinta Amerikoje. Toliaus, — auksino kursui nupuolus, Lietuvoje ir Vokietijoje visų dalykų kainos pakilo dvigubai ir trigubai. Todel mums ir įstabu, kad p. Daugkentis tokio elementario dalyko nepermato.

Mano nuomone, "Lietuvos Albumas" yra gana pigiai parduodamas. Juk jei išleidėjui jis apsiėjo ir pigiau nekaip Amerikoj, tai p. Daugkentis turi neužmiršti, kad platinimas Albumo Amerikoje apsieina nepigiai. Tik paskaitykite: pervežimas 25 skrynių (suviršum 3600 svarų) iš Berlino į New Yorką; sandėlio (storage) nuoma New Yorke: ofisas; skelbimai; spauda; komisas agentams; darbas prie pardavinėjimo; pašto ženklai etc. Ir matysite, kad ir $5.00 yra gan pigi kaina.

Kalbant apie kokią nors prekę, jos kainos negalima lyginti prie kainų Europoje. Del pavyzdžio eilė drabužių Vokietijoje kainuoja $12.00 (arba 2,000 markių); ta pati eilė (impartuota) Amerikoje kainuoja bent $80.00 (arba apie 14,000 markių). Importeriai negali dirbti uždyką, kad per jų nuostolius turėtų naudą kiti. Kainų skirtumą gerai apibudina rusų patarlė, kuri sako, kad "veršiukui už jurų skatiką temoka"...

Knygynas Švietėjas, per
J. Kazlauskaitė,
Atstovas Amerikoje, General
P. O. Box 517.

KETURIOLIKA STOČIŲ KVOTAS UŽBAIGĖ.

Daugelis rengiasi dar prieš Naujus Metus Užbaigti. Perkama Laisvės Bonus kaipo Kalėdų ir Naujų Metų Dovana.

Paskutiniuose dviejuose pranešimuose buvo pažymėta vienuolika kolionijų, kurios savo kvotas užbaigė. Štai tasai garbės sąrašas yra padidintas. Šiuo kart pagarbos užsitarnavo sekančios kolionijos:

	Kvot.	Užsirašė.	Sumok.
12) New York, N. Y.	$1,000	$1,500	$1,030
13) Cicero, Ill.	5,000	6,300	5,000
14) Spring Valley, Ill.	1,000	1,050	1,000

Sulig gautų pranešimų, daugeliui kolionijų vos tik vienos-kitos šimtinės dar truksta, kurią į kelias dienas tikimasi padaryti, Westville, Ill. truksta dar tik $250., Mt. Carmel, Pa. truksta tik $900., Hartford, Conn. dar reikia vos tik $1,150. Šios kolionijos dirba prakaituodamos ir, spėjama, kad pirm negu šis pranešimas pasieks spaudą, jau jos bus savo kvotą užbaigusios. Worcester, Mass., nors pirmojo vajaus kvotą padarė su kaupu, vienok dabar, laike antrojo vajaus smarkiai darbuojasi ir jau pradžiai suviršum penkius tukstančius dolerių prisiuntė. Waterbury, Conn. darbuotojai praneša, jog nusprendę kiekvieno lietuvio stubą dar prieš Naujus Metus atlankyti ir pasistengti, kad kiekvienas bent po vieną Lietuvos Laisvės Paskolos Boną įsigytų. Taipgi praneša, jog daugelis draugijų jau nusprendė stambesnių bonų nusipirkti ir jau iždininkams esą įsakyta pinigus Misijon prisiųsti. Kitos draugijos tą klausimą pakels savo metiniame posėdyje, sausio pradžioje ir neabejojame, jog ir jos stos eilėn pažangiųjų draugijų, įsigydamos Laisvės Paskolos Boną.

Yra rengiamas tam tikras sąrašas visų draugijų, kurios pirko Laisvės Paskolos Bonus, todel labai svarbu, kad visos draugijos prideramai pasirodytų. Paskolos stočių arba pačių draugijų sekretoriai yra prašomi kuoveikiausiai pranešti Misijon kaip tik kokia draugija boną nuperka. Kuri bus sekanti draugija, atsistojusi garbės vertų eilėn? Kuri sekanti kolionija savo kvotą užbaigs?

LietuvosFinansų Misija,
Paskolos Skyrius,
370 Seventh Ave.,
New York, N. Y.

AMERIKIEČIAI IR AMERIKIETĖS!

Tikri Lietuvos tėvynainiai, prašau suirašinėti su manim, Lietuvos armijos kareiviu, laiškais; nes kareiviui gauti laiškai iš tolimos šalies yra tikra gėrybė. Skaičiau aš keletą egzempliorių laikraščio "Sandaros" ir buvau laabi užganėdintas; todel prašau, kas išgalite, siuntinėti mums laikraščių ir knygų. Rašinėkite, broliai ir seserys, mane pažįstantieji ir nepažįstaentieji šiuo adresu: **5-tas p. Pulkas, 7-ta kuopa, Petras Krasinskas, Lithuania.**

Lietuvon.

Praslinko žiemos šventės. Lietuvoje žmonės jau pradeda rengtis prie pavasario ir vasaros darbų. Bet jie laukia pagalbos iš Amerikos nuo savųjų. Taigi siųskite PINIGUS tik per musų agenturą, o pinigai nueis greitai. Mes siunčiame pigiausiu dienos kursu, o taipgi siunčiame ir Amerikos dolariais.

Darome visokius liudymus, įgaliojimus, davernastis, vekselius. Parduodame laivakortes ant geriausių laivų į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Visokiuose reikaluose kreipkitės tik pas mus:

URBŠA, SEKYS IR KO.
101 Oak St., Lawrence, Mass.

Atvažiavo Iš Lietuvos Per

BALTIC STATES FINANCE CORP.,
357 Broadway, S. Boston, Mass.

Šiomis dienomis atvažiavo iš Lietuvos sekančios ypatos: Jieva Janulevičiutė, iš Musališkių kaimo, Merkinė, pas Uršulę Janulevičienę 15 Walnut St., Chelsea, Mass.

Lenkadija Stadelnikienė ir sunus Vincas, iš paaržuolių kaimo, Alytus, pas Vincą Stadalniką, 584 Summer St., Lynn, Mass.

Veronika Vilkauskaitė, iš Graznikelių kaimo, Griškabudžio, pas Antaną Vilkauską, 35 School St., Nashua, N. H.

Samuel Zupavičia (žydas) iš Merkinės, dabar gyvena 67 Fruit St., Boston, Mass.

Elzbieta Usevičienė, iš Laibiškių kaimo, valsč. Žaslių, pas Mikolą Usevičių, 131 Darbey St., Salem, Mass.

Herry William Weinberg (žydų rabinas), iš Kauno Mapų gatvė, No. 9. Žydai sustabdė Londone, Anglijoje, kaipo garsų žydų oratorių, kuris vėliaus aplankys Suvienytas Valstijas.

Specialis Reporteris.

LAIVAKORTĖS VĖL ATPIGO

Į Hamburgą ir Bremeną $103.50
Į Liepoją $110.00
Į Piliavą - Karaliaučių $106.50
War Tax $5.00
Pinigų Siuntimas Kalėdoms žemiausiu dienos kursu.
Pinigus Lietuvoje gauna laike 25—30 dienų.
P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave.,
Brooklyn, New York.

T. M. D. KUOPŲ IR NARIŲ DOMEI!!!

T. M. D. Ohio ir Michigan Valstijų Apskritys išleido labai naudingą aiškią filosofišką knygutę "EMOCIJOS ir JŲ KULTURA" 26 puslapių kaina 15 centų.

T. M. D. kuopoms, knygynams ir šiaip knygų pardavėjams nuleidžiama 50 nuošimtis. Todel, T. M. D. kuopos tuojaus reikalaukite ir platinkite apšvietą.

Reikalaudami siųskite ir pinigus. Adresuokite:

VL. MALINAUSKAS,
2221 Hamilton Ave.,
Cleveland, Ohio.

Pranešimas

Atidaryta **auksinių daiktų krautuvė.** Taisome ir parduodame visokius laikrodžius ir aukisnius daiktus už prieinamą kainą.

J. M. DILIUS,
233 Broadway, So. Boston, Mass.

BIZNIERIAI GARSINKITĖS "SANDAROJE."

NESIŲSKIT PINIGŲ — UŽMOKĖSIT PO KALĖDŲ.

1921 METŲ LAIKRODŽIAI, 1914 METŲ KAINOMS

Naujas didelis paveiksluotas katalogas laikrodžių, deimantų ir įvairaus turinio auksinių daiktų ką-tik išėjo iš spaudos. Kainos musų naujo katalogo yra paimtos iš musų 1914 metų katalogo, ir sulig dabartinių kainų, tai tik per pusė. Laikrodžio svarba: laikas yra brangiausis žmogaus turtas pasaulyje. Pažangus žmogus visuomet įkainuoja savo laiką brangiai ir delto naudoja atsakantį laikrodį. Pasaulyje karo vedime, aficieriai nei vienas negalėjo buti be laikrodžio. Kadangi musų gyvenimas yra tai, savo rušies kasdieninis karas, todel, buk pažangus aficierius, reikalauk musų katalogo ir įsigysi laikrodį lengvai, nes duodame ant bargo ir lengvų išmokėjimų. Prisiųsk savo antrašą ir 7 centus stempą prisiuntimui.

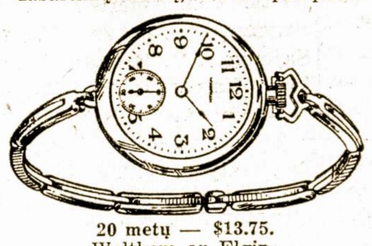

20 metų — $13.75.
Waltham ar Elgin.

14 k. — $21.00
Waltham ar Elgin.

P. S. Sandariečiai paremkite savąjį ir patys naudokitės, nes musų kainos visuomet žemiausios, o prekės gvarantuotas.

J. P. TUINILA,
822 Washington St., **Tel. Beach 4900,** **Boston 11, Mass.**

Dailės Mylėtojams!

Senai laukiamos komp. M. Petrausko 5-kių metų "Kanklės" jau atspausdintos, kurios galima gauti "Sandaros" Adm.

"KANKLIŲ" KAINA:
Puikiai audeklo apdarais $5.00
Tvirtais popiero apdarais $4.00.

"KANKLIŲ" ĮTALPA TURINYS:

1) Aras; 2) Valia, Valužė; 3) Naujoji Gadynė; 4) Kriputis-šokis; 5) Dainius; 6) Rudens Lapai; 7) Daina be žodžiu; 8) Jausk ir Mylėk; 9) Klupakojis; 10) Suktinis-Šokis, 11) Neverkit pas kapą; 12) Vai Nerčia Laužo; 13) Vai ruta rutelė; 14) Kur tas Šaltinėlis; 15) Prirodino seni žmonės; 16) Mielaširdystė - Duettas; 17) Spragilų Dainelė - Duettas; 18) Pasaka; 19) Norkturnas; 20) Metai po Mentų; 21) Eglė, Žalčių Karalienė; 22) Leidžias Saulelė; 23) Strazdelis; 24) Eisiu Mamei pasakysiu; 25) Valio Dalgelė; 26) Atneša Diedas Kukulių Viedrą; 27) Kur Josi; 28) Šokis - Žaislas — Noriu Miego; 29) Seno Diedelio; 30) Be Laimužės; 31) Geismai ir Svajonės; 32) Jurių Bangos; 33) Jaunoji Lietuva; 34) Pasakyk Lietuva, Mylimoji; 35) Dainuosiu, kad mirę Sukiltų; 36) Kalvis; 37) Kaitink Šviesi Saulute; 38) Adomo Vargai; 39) Nakties-Rasa; 40) Girių Paukšteliai; 41) Skamba Kankliai ir Trimitai; 42) Šią Naktelę; 43) Bernužėlį Nes'valkiok; 44) Suktinis - Šokis; 45) Rudens Meliodija; 46) Vakaras; 47) Atėjo Žiemelė; 48) Dainiaus Testamentas; 49) Ilgu, Ilgu; 50) Man Skaudėjo Širdis; 51) Ant Kalno Karklai Siubavo; 52) Žalioj Lankoj; 53) Kikylis; 54) Laimingas, Didus; 55) Oi, Motute, Ma!; 56) Kaip Skiedra ir Pluta Nemunu Plaukė; 57) Gersim, Broliai, Ulevosim; 58) Manequin'ų Šokis.

Tai yra vienas milžiniškas dailės leidinys, kokio iki šiol lietuviai dar nėra turėję. Kadangi tokio didelio leidinio išleidimas daug lėšavo, tokiu budu sulyginus su jo verte, visai mažas skaitlius likos atspausdinta, o parsiduoda labai sparčiai ir tikimės, kad greitu laiku gali pritrukti.

Norinti įsigyti, pasiskubinkite, kol dar nevėlu.

Sykiu su užsakymu pinigus siųskite sekančiu antrašu:

"SANDARA,"
327 E St., So. Boston, Mass.

Skaitykite Ir Platinkite

TĖVYNĖS GYNĖJŲ — ŠAULIŲ LAIKRAŠTĮ "TRIMITĄ."

"TRIMITĄ" leidžia Lietuvos Šaulių Sąjunga, kuriai rupi ne bet kurių atskirų partijų ar luomų reikalai, bet Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės gynimas ir demokratinio jos surėdymo tobulinimas ir stiprinimas.

"TRIMITAS" teikia daug žinių iš Lietuvos, pasaulio gyvenimo. Jame aiškiai ir vaizdžiai nušviečiama Lietuvos vidaus ir tarptautinė padėtis.

"TRIMITAS" deda eilėraščių, apysakėlių, vaizdelių iš šaulių kovų už nepriklausomybe. politinių ir mokslinių straipsnių ir šiaip daug gražių pasiskaitymų.

"TRIMITAS" eina kartą į savaitę, 32 puslapių knygelėmis. Jo kaina Amerikoje: metams 4 doleriai; atskiras numeris 10 centų. Lietuvoje: metams — 96 auksinai; atskiras numeris 2 auksinai.

BROLIAI AMERIKIEČIAI!

Jums, už jurių-marių gyvenantiems, "TRIMITAS" geriausiai paaiškins padėtį mylimos tolimos Tėvynės, del kurios gerovės jusų širdys taip jautriai plaka.

Tad išsirašykite "Trimitą" sau ir išrašykite savo giminėms Lietuvoje.

Tuojaus pasiųskite laiškelį "TRIMITUI," pranešdami savo adresą. Vieną mėnesį — 4 numerius, — siuntinėsime "TRIMITĄ" dovanai, kad galėtumėt su juo susipažinti. O turime vilties, kad susipažinė panorėsite, kad Jusų namą nuolat lankytų "TRIMITAS."

Laiškus ir pinigus reikia siųsti tokiu adresu:

"TRIMITO" ADMINISTRACIJAI,
Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 26,

Baltic States Bank

KAPITALAS IR SURPLUSAS $270,000.00.

4%

BALTIC STATES BANKAS MOKA 4 NUOŠIMČIUS UŽ DEPOZITUS. NUOŠIMČIAI PRISKAITOMI PRIE SUMOS KAS MĖNUO.

DABAR PATOGUS LAIKAS PASIDĖTI PINIGUS BALTIC STATES BANKE. GALITE PERKELTI JUOS IŠ KITUR: ATSIŲSKITE MUMS SAVO DEPOZITO KNYGUTĘ, O MES IŠKOLEKTUOSIME IR SAVO KNYGUTĘ PRISŲSIME.

SIUNČIAME PINIGUS PERLAIDOMIS IR KABLEGRAMAIS GREITAI, PIGIAI IR SU PILNIAUSIA GARANTIJA.

PARDUODAME LAIVAKORTES Į LIETUVĄ IR IŠ LIETUVOS.

VISI YRA UŽGANĖDINTI, KAS SU SAVO REIKALAIS KREIPIAS Į

BALTIC STATES BANK

294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y.

CITY POINT INSURANCE & REAL ESTATE

Kuris yra įsteigtas ant ekonominio pagrindo, nes neužlaikau pagelbininkų ir jokių išlaidų neturiu. Tad kurie darė su manim kokį nors biznį, tai jiems paliko turtas neišeikvotas. Kalbant apie insurance, atlieku darbą pasekmingai ir pigiai, tiktai tiek paimu, kiek ant "policies" yra pažymėta. Tai kodel neateiti pas MIKĄ KORINĄ, nes aš darau visokius insurance ir per daugelį kompanijų mano laisniai uždengia po visą Mass. valstiją. Dar-gi klausimas kas link pirkimo namų arba farmų. Tai aš nužiurėjau didelę klaidą tarpe lietuvių, kad perka ir parduoda, pamačiau, kame dalykas, kad žmogus negauna nusipirkti sulig savo noro, nusipirkęs randa lygiai kelias priežastis ir vėl parduoda taip, kad namas parsiduoda po dešimtis kartų, tokiu budu namas nuo $6000 dasivaro iki $9000, o už kožną pardavimą tarpininkui vis po kelias šimtines, namas nei kiek nepagėrėja, o kaina padidėja, taigi galima ateiti pas Miką Koriną ir duoti užsakymus-orderius. Aš turiu plačią pažintį po visą Bostono apygardą, greitai surandu visokių nuosavybių sulig tamstų noro. Nusipirkę, galėsite ramiai gyventi; lietuviškas priežodis sako: ir akmo ant vietos apželia. Taigi, tiktai pamislykite, kad aš tiktai faktus kalbu, jusų turtas liekasi pas dailius liežuvninkus, o jumi liekas tiktai dideli morgičiai mokėti.

Kviečiame visus atsilankyti į mano ofisą, aš tas patsai, Mikas Korinas, tiktai įstaigos vardas naujas.

M. CORAN, CITY POINT REAL ESTATE,
& INSURANCE,
722 E. EIGHTH ST., SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 109-M.

DOVANA ŠVENTEMS

Geresnės Dovanos Šventėms nėra, kaip

LIETUVOS ALBUMAS

436 puslapiai, 288 paveikslai su biografijomis. Pasiskubinkite užsakyti sau ir savo draugams. Kaina $5.00. Adresuokite:

KNYGYNAS ŠVIETEJAS,
GEN. P. O. BOX 517, NEW YORK, N. Y.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavinti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegul nors gaidas išmoktų. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lenkcijų dainavimo	15 dol.
10 lekcijų chorvedystės ar teorijos kompozicijos	15 dol.
10 lekcijų ant bile instrumento	13 dol.

PASTABA: Kurie paviriku ima lekcijas nuo Spalio mėnesio iki pabaigai Birželio, tie gauna pigiau.

Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

Lietuviai Amerikoje

CHICAGO, ILL.

Dabatai.

Gruodžio 6-tą dieną, Meldažio namuose, Lietuvių Moksleivių Susivienyjmo Amerikoje 2-ros kuopos ir "Amerikos Lietuvių Darbininkų Literaturos Draugijos" (geriau sakyti bolševikų šaikos, nes po priedanga L. D. L. D. tie gaivalai veikia...) 19-tos kuopos įvyko debatai tėmoje: **"Ar reikalingas bolševizmas Lietuvoje?"** Rusijos bolševikų pusę gynė: Bimba ir Dundulis, gi Lietuvos — "Moksleivių Kelių" redaktorius A. A. Tulys ir Chicagos universiteto students B. F. Kubilius.

Debatų klausyti susirinko ne tik lietuviai bolševikai ir kiek įvairių pažvalgų žmonės; bet nemaža atėjo: rusų, žydų anglų, latvių ir kitų tautų raudonų gaivalų, kuriuos, teisybę sakant, iš anksto buvo kvietę lietuviai bolševikai.

Ginčams laikas buvo paskirtas: pirmame atvejyj abiejų pusių "čampionams" po 30 minutų kalbėti; antrame — po 15-kos minutų. Iš eilės pirmiausiai išėjo ant estrados "draugas" Bamba, lietuvių bolševikų pastumdėlis (faktas, nes patys lietuviai bolševikai per savo organą, "Laisvę," šitą gaivalą vadina padauža...). Jis "prirodė," jog Lietuvių Tauta ir Lietuva— "mažiausia neatatinka" gyventi be badu dvesiančios Rusijos! Esant, "apsupta ir visų pusių pasaulio kapitalistų - militaristų valstybių, kurios, ankščiau ar vėliau, pavergs Lietuvą... Dabar tik todel negali 'buožių' valdžią užkariauti lenkai ir kitų valstybių kapitalizmas, — kad 'buožių' valdžia desperatiškai ginasi — žmonės tai valdžiai gausiai skolina pinigus — perka L. L. P. Bonus ir t. t., remia Lietuvos valdžią!" Negu pirkus L. L. P. Bonus, aukojus pinigus, "reikią išmušti tą valdžią spėka," jeigu vėl lietuviai susiorganizuotų kitą valdžią, nežiurint kokios partijos Lietuvoje, "iš kanuolių iššaudyti — parvesti Rusijos badu dvesiančius komunistus!" Palyginus — **pagedusio žmogaus pasaka!...**

Antrame atvejuje kalbėjo pil. A. A. Tulys. Jis plačiai susipažinęs gyvenimo įvykiuose. Jis nesitaikė melais apšmeižti Lietuvių Tautą (nei Rusiją), išniekinti. Jos idealą, kaip kad padarė Bambalas, netekęs dalies proto, griežė dantimis: **"Lietuvi! Tau nėra lemta gyventi,tvarkytis laisvai, tau rusas komisaras padiktuos!"** Pil. Tulys, supuvusios gyvybės mikrobui, kuris bando įgelti sveiką Lietuvių Tautos kuną, pasiremdamas faktais, atsakė, prirodė, prie ko bolševikų "tvarka" veda rusų liaudį. Milionai Rusijos darbininkų miršta iš bado!... Milionai sušaudyta, kurie prašė duonos, laisvės! Industrija sugriauta, sunaikinta... Ukiai neužsėti, nes darbininkai, žinodami, kad komisaras-dykunas atims dykai, slapstosi darbo... Milionai Rusijos ukininkų, kurie žemę dirba, produktus sėja, susilaiko darbo... Iš tos priežasties, teisybę sakant, bėdinesnių guvernijų bei miestų žmones privertė badas. Dabar milionai rusų nuo bado smugių krinta it musės! Tai pamatė rusų liaudies giltinės — bolševikų komisarai, jog ne tik žmonės išmirs, bet— komunistams ateis galas... Žmogžudos dabar šaukiasi į pasaulio kapitalistus, kuriuos, sakė Tulys, sutvins tamsaus ruso bolševiko kumštis, pagelbos: siulo pasaulio kapitalistams koncesijas, prašo kreditų, siulo atsteigti sunaikinta industriją ir t. t. Pasaulio kapitalistai pasinaudos bepročių bolševikų pasiuvymais. Jie užgriebs Rusijos gamtos turtus, išnaudos juos savo tikslams. Rusai bolševikai vergaus svetimiems! Vergija ir skurdas kankins gentkarčių-gentkartes labiau, negu prie caro despotijos! Pagalios pil. Tulys klausė bolševikų agento: Ar **gali lietuviai pasiduoti bolševikams, kurie atneštų lietuviams badą, skurdą, terorą — amžiną parsidavimą svetimiems? Ar gali despotijos agentas prirodyti, kad rusai bolševikai, kuomet jųjų turtus atims svetimų valstybių kapitalistai, bus turtingi, laisvi, gyvens be vargo — valgys 'keptus karvelius," apie kuriuos bolševikų agentai kalba?** (Bolševikų agentai raudo ir balo... ir spaudė nosis....)

Trečias iš eilės pasirodė (ant estrados) Dundulis, bolševikų švilpukas. Šitas sutvėrimas taip buvo susinervavęs, teisybę sakant, pirmiausiai, vietoje kalbėti, pradėjo švilpauti. Paskui sau po nosia kaž iš kokio lapelio murmėjo... Publika manė, kad bolševikas iš proto kraustosi... Betgi atsigavo... ir pradėjo bliauti tokiu piktu balsu, net išrodė, jog nukąstas liežuvis.

Kada bolševikų mikrobas atsigavo, be jokių faktų, paleido kakarinę — bet nieko nepasakė — per 30 minutų pirštu ir nosia badė į pil. Tulį. Kartą tiek arti (piktu balsu bliaudamas) prikišo nosį prie Tulio, kad kaž-kas iš publikos pasakė: "Durk nosia, gal nusisuksi ją!" Bolševikų agentas, susimaišęs, nudimbrino iš vietos nieko ypatingo nepasakęs.

Ketvirtas kalbėjo ir gynė lietuvius ir Lietuvą pil. Kubilius. Jis atsinešė šimtus faktų, kurie parodo Rusijos despotijos darbus. (Bolševikų valdžios). Smulkmeniškai išaiškino, kodel nereikalingas Lietuvoje bolševizmas, del kurio lietuviški bolševikų agentai darbuojasi. Lietuvoje lietuviai gyvena pertekliuje, turi duonos ir prie duonos; laisvę, jeigu jos dabar ten nėra, iškovos. Anaptol negali lietuviams laisvę, duoną ir t. t. duoti plikas bolševikas! Tai apsurdas! Beprotis gali sakyti, jog rusas bolševikas, alkanas ir badu mirdamas, lietuviui duos duonos, laisvės, nepriklausomybės ir t. t.

Pil. Kubilio faktai bolševikų pastumdėlius — kratė it perkūnas — pastatė prie sienos, jog tie bolševikų agentai, išėję antru kartu kalbėti, neįstengė atsakyti: faktų neturėjo, rankomis gaudė ore... ir keikė Ypatingai Bamba, kuriam prisiėjo atsakyti į Kubilio faktus, biauriausiai iškišo purviną liežuvį, sakydamas: **"Moksleiviai juodašimčiai, buržuazijos uodegos, socialpatriotų tarnai, Judošiai"** ir t. t. "Gražųs" "faktai" apginti Rusijos teroristus! Nedarugėlis dar giriasi žmonijos meile, darbininkų draugu ir kitaip! Tokiam žmogui ir su tokia burna, iš kurios verčiasi biauriausios kolionės prieš oponentą, vietoje faktų, vieta tvarke!...

Atsakyti į purvinžmogio melus stojo pil. Tulys. Dabar jis, Tulys, Bambą ir Dundulį visai surietė... Mat pil. Tulys pirmoje savo kalboje pareiškė ir uždavė atsakyti į klausimus, kurie paliečia Rusijos bolševikų biaurius darbus, ir kurie pripažinti rusų ir lietuvių bolševikų. Tulys teisingus faktus apie Rusijos teroristų darbus perskaitė iš iškarpos iš Brooklyno "Laisvės", lietuvių bolševikų organo. Tie faktai — biaurių Rusijos bolševikų darbų vaisių rezultatai — Dunduliui ir Bambai it žarijų papylė po basom... Jiedu pašoko ir pradėjo kolioti pil. Tulį, bandė įtikinti publiką, buk jųjų oponentas iš buržuazijos laikraščių atsinešęs iškarpų, šmeižia Rusijos bolševikų valdžią, ir apgaudinėjęs publiką. Nenusisekė Bambai ir Dunduliui del jųjų pačių žioplumo... Tulys pasakė publikai, jog ta iškarpa lietuvių bolševikų organo "Laisvės," ir jeigu tie žmonės (Bamba ir Dundulis) tiek susimaišė, kad nesuprato, kas buvo perskaityta ir vadina savo organą buržuazijos šlamštu, aišku, jog tie gaivalai arba neskaito jokių raštų, arba akli lietuvių ignorantai; arba melagiai! Bamba ir Dundulis, gavę nepaprastą smugį, nuleido nosis... ir atsisėdo...

Vienos ir kitos pusės "čemponams"atlikus užduotis,turėjo buti užbaigta Bet kur tau! Bamba ir Dundulis, budami prispirti prie sienos faktais, nenutilo. Bamba, niekeno nesiklausęs, trečią kartą užbėgo ant estrados ir sušuko: "Gerbiamieji! Negalime pasiduoti buožėms! Balsuokite, gerbiamieji, už mano tikslą: **"kad ant Kauno stogų plevėsuotų Rusijos raudona karuna..."**

Dar vieną bolševikų suktybę reikia pažymėti. Tai tas, kad publiką apgavo — suleido į svetainę be tikietų, suėjo pilna svetainė žmonių, kurie manė, jog dykai įžanga. Priešingai. Bolševikai iš kiekvieno atėjusio klausyti debatų žmogaus, po 25c. už įžangos tikietus išlupo... Paskui buvo paklausti, kiek yra žmonių atėję. Bolševikai atsakė, kad keturi šimtai, nes tiek tikietų apmainyta. (Bolševikai norėjo pasididžiuoti skaitlinga publika, nejučiomis prisipažino prie vagystės). Pagalios publika paklausė, kiek už įžangą surinkta pinigų. Bolševikai atsakė, jog $90.00. Kur dingo dar $10.00? — paklausė iš publikos. Bolševikai susimaišė — neatsakė nieko... Vadinasi, bolševikai kolektoriai **$10.00 pavogė.** "Gražus" pavyzdis liuosuoti žmonių dolerius! Tai del labo "laisvos Rusijos proletariato!"

Rengiantis prie debatų, teisybę sakant, bolševikai, it įkirpti, bėgiojo Chicagoje, organizavo spėkas. Bolševikų spauda apie debatus rašė, kvietė pritarėjų. Lietuvių Moksleivių susivienijimo ir Lietuvos gynėjai nepaisė ir nepaiso to, ar garbįs ar negarbįs bolševikai juos; balsuos ar nebalsuos už faktus, kuriais prirodė, kad Lietuvių Tautą negali buti badu dvesiančios Rusijos verge!... Motinos — Lietuvos sunųs, Tulys ir Kubilius, gynė **idėją, Laisvę, Nepriklausomybę — Gyvybę Lietuvių Tautos!** Jiedu įstengė prirodyti, kad Lietuvių Tauta gali gyventi be susmukusios, badu dvesiančios Rusijos, o Rusija, už kurią Bamba ir Dundulis siulo galvą nukirsti, be Lietuvos nei žingsnio!... Tas liudija, kad ta "rojaus" respublika, teisybę sakant, baigiasi... Faktą liudija patys lietuviški Rusijos šnipai!...

A. A. Tulio ir B.F.Kubilio faktai pilnai atsiekė tikslo. Lietuvos gynėjai nei anksčiau, nei laike debatų nejieškojo spėkų, garbės žmonėse. Jie stipriai, faktais apsiginklavę — stojo prieš, teisybę sakant,gonokokus! Jiems pasisekė sutrinti — Lietuvos nevidonus... Raudongalviai, pigųs Rusijos agentai ilgai tai neužmirš! **Baltas Varnas.**

WESTFIELD, MASS.

Gyvena čia Baltrukas su savo tėvais. Ir kokie jie visi Dievobaimingi: tėvas prie bažnyčios durų su maišu pinigus rinko, o Baltrukas su savo broliu kore giedojo; motina su dukteria bažnyčios grindis plovė — žodžiu sakant, ištikimi buvo savo klebonui.

Taipogi gyveno prie Tamošiaus gatvės našlys Jonas su savo dukteria Alas.. Abu taip-pat karšti parapijonai: Alas ir-gi giedojo kore netoliesa Baltruko. Ir jiedu vienas kitą pamylėjo ir susirišo moterystės mazgu ketvirtą liepos (Fourth of July), 1921, nu ir štai penktą mėnesį po vestuvių garnys lėkdamas į šiltus kraštus Baltrukui į langą baladoją ir drutą sunų palieka.

Tai dabar pas mus žmonės didelius protestus kelia, o ypačiai tautininkai, kurių čionai yra gana daug, sako, kad garnys tankiausiai aplanko po apsipačiavimo į ilgesnį laiką. Bet dabar vėl žmonės sako, kad nauja gadynė. O kiti sako, kad buvo karšti bažnytiniai, o dar giedoriai, tai delto ir garnys sutrumpino kelionę su dovana Baltrukui. Tolesniai girdima kalbant tarp vietinių gyventojų, kad reikia visiems buti karštais kuniginiais, tai visiems garnys dovaną prisiųs į trumpesnį laiką: girdi, kam taip ilgai laukti bunant vidurinės sriovės? **Dailydė.**

NORWOOD, MASS.

Sekmadienio vakare, gruodžio 11 d. pobažnytinėje salėjee kalbėjo tulas kun. Garmus, nesenai iš Lietuvos atvažiavęs. Svečias kalbėjo apie reikalingumą įsteigti Lietuvoje klerikališką universitetą. Svečias apsiputojęs šukavo, kad tik katalikai (suprask — klerikalai) dirba pasišventę Lietuvos laisvei, o tautininkai, socialistai, komunistai ir kiti visoki "bedieviai" Lietuvos pardavikai, išgamos, ištvirkėliai ir t. t.

Dar ir naują dalykėlį svečias pasakė: kad Jonas Vilcišis 1919 m. tyčia Lietuvos kareiviams algų neišmokėjęs, kad tik jie sukiltų prieš Lietuvos valdžią, kad svetimas priešas lengviau galėtų užimti Lietuvą. Pagaliaus svečias, baigdamas savo agitatišką prakalbą už aukavimą dolerių ir Lietuvos Laisvės Bonų universitetui porą sykių pabriežė, kad kurie turi Liet. Laisvės Pask. Bonų, tai Dievas žino, ar atgausi už tuos bonus pinigus, o, esą, universitetui paaukoję bonus, tai, esą, "mes iš valdžios tuojaus atgausime pinigus už bonus."

Po prakalbos svečias su kun. Švagždžiu rinko dolerius ir bonus ir svečias prie kiekvieno asmens stovėjo po 10 minutų, kaulydamas paaukuoti boną ir vis atkartodamas, kad "Dievas žino ar atgausi pinigus kadanors už boną" ir t. t. Ir svečias belandžiodamas prie kiekvieno, užėjo ant vieno drąsesnio komunisto, kurį spyrė aukuoti boną arba dolerių; komunistas užreiškė, kad jis komunistas ir jis neaukuos. Tada svečias, it veršis, pradėjo rėkti, kad štai raudonas, išmeskite lauk! Bet niekas neina išmesti, o svečias vistiek atsistojęs priešais tą komunistą trepsi, rėkia ir keikia ir vis šaukia, kad tą "raudoną" išmestų. Po ilgų svečio rėksmų ir keiksmų vienas atsirado — mizerniukas, išdžiuvęs it giltinės šešėlis — kuris prisiartinęs prie to komunisto ir sučiupęs jam už skverno pradėjo tęsti artyn durų. Nors nenoroms ėjo komunistas prie durų, tęsiamas parapijono, bet vis-gi nedrįso spirtis. Beto, dar ir kai-kuriuos kitus svečias gerokai pakeikė už tai, kad neaukojo.

Pinigų ir bonų surinkta už $486. Kai-kurie buvo išsykio pasižadėję aukuoti boną, bet vėliaus atsisakė.

Dabar daugelis žmonių kalba, kad jau daugiau nepirks bonų, nes, esą, kad toks didelis patrijotas, kun. Garmus, sako, kad Dievas žino, ar atgausime kada nors pinigus už bonus, tai kaip mes galime daugiaus pirkti bonų? **Zanavykas.**

MONTELLO, MASS.

Lietuviški Komunistai Vienyjasi su Airiais.

Daugeliui yra žnoma Montellos lietuvių kolionija, apgyventa vienų lietuvių. Subatomis ir nedėliomis atlanko lietuvius airiai. Mat, labai myli ietuvišką alų ir degtinę. Bet pastaraisiais laikais buvo pastebėta, kad airiai pasidarė labai pikti, kaip širšės: ėmė kabinėtis prie lietuvių, muštis ir nešvariai elgties. Tuojaus pasirodė lietuviški atsišaukimai, po kuriais pasirašė švento Roko parapijos komitetas, liepiantis sulaikyti pardavinėjimą svaigalų. Sako, jei kurie nesiliaus, bus skaudžiai baudžiami. Po tulo laiko buvo patėmyta, kad kas subatvakaris įvyksta muštynės lietuvių su airiais, ir kiekvieną sykį vis airiai lieka skaudžiai apmušami ir miesto administracija nėkiek airių neužtaria, tik liepia neiti pas lietuvius ir viskas. Mat, republikonai valdo miestą. Tuomet airiai subatvakariais pradėjo atvažiuoti automobiliais buriais ir apsiginklavę. Kaip tik airiai sueina į slaptą karčiamą, tai lietuviai prikabinėja jiems prie automobilių visokių blešinių iš sąšlavynų ant ilgų šniurų, ir kaip-tik automobilius pasijudina iš vietos su girtais airiais, tai kyla didžiausias lermas, prikelia žmones iš miego ir lietuviai neduoda airiams sustoti: švilpia akmenai iš visų kampų, ir nevieną automobilių lietuviai sudaužė ir t. t. Toliau pradėjo tyrinėti, koki žmonės pardavinėja svaigalus ir išeina aikštėn, kad lietuviški komunistai: iš jų tarpo vienas taip pasižymėjo, kad netoli lietuvių bažnyčios įsteigė netik karčiamą, bet ir nemorališką biznį. Savo namuose laikė įnamį svetimtautį. kurs pats sakėsi esąs vokietys ir lietuviškai kalba žargoniškai — labai blogai, bet pačią vedė lietuvaitę, bet pati su juo negyvena. Ir minėtąjį vokietį komunistai atsivedė prirašyti prie lietuviškų organizacijų ir jisai išvien eidavo su komunistais, t. y. šmeiždavo Lietuvos ir vietinius veikėjus ir tuo pačiu sykiu buvo agentas minėto biznieriaus. Bet lietuvių buta gudrių: prikalbino minėto vokiečio pačią grįžti pas vyrą ir susekti, kas tuose namuose dedasi. Minėta moteris viską ištyrė ir priparodė teisme, kas komunisto namuose dedasi. Ir likosi nubausti pinigiškai ir kalėjimu vyras ir pati. Mat, svetimtautis agentas neišgelbėjo teisme.

Dabar kitiems komunistams įvaryta didelė baimė. Kad nuo baimės ir bausmės išsigelbėjus, sumanė miesto rinkimuose susivienyti su airiais ir išbalsuoti airius miesto viršininkais. Gruodžio 5 d. surengė miesto rinkimų propagandos vakarą Lietuvių Tautiškame name ir susivedė airius. Lietuviškoje įstaigoje komunistų lyderis sykiu sėdėjo airių kompanijoje ir pats save vadino "Trockiu", duodamas suprasti kitiems komunistams, kad balsuotų už minėtą kompaniją — busi O. K. (geras) komunistams, jei išbalsuosi už jųjų kompaniją.

Norįs minėtas "Trockis" yra montelliečiams gerai žinomas, kaipo girtuoklis ir juokingą istoriją tasai "Trockis" turi, nes tulo farmerio ganykloje vaikščiojo girtas ir bulius jį parsivertęs ant žemės tolei trynė, pakolei pašventino į komunistų "lyderį".

Miesto rinkimai įvyko gruodžio 6 d. ir šįmet liko republikonų didžiuma, ir majoras ir kiti. Ėjo ir iš lietuvių ant demokratų tikieto, bet negavo nominacijos; kitas lietuvis ėjo ant republikonų tikieto, nominaciją gavo, bet neliko išbalsuotas.

S. V. Pilietis.

LOWELL, MASS.

Kun. Garmaus Kalba.

Lapkričio 29 buvo prakalbos kun. Garmaus. Iš pradžių kalbėjo pusėtinai apie Tėvynės vargus karės laiku, kur ir pats buvęs su kareiviais netus ir pusę. Girdi, tik geri katalikai buvę ištikimiausi, visi socialistai ir bedieviai - lasvamaniai trukdę. Ir taip tas kunigas moka keikti, kad ir tamsiausias žmogus geriau negalėtų, net ir geriausi parapijonai stebisi iš dvasiško tėvelio nešvarios burnelės. Taipgi daug visokių niekų pripasakojo apie Mokytojų Profesinę Sąjungą.

Ant galo baigęs kalbėti leidos aukų rinkti. Priėjęs prie J. K., kun. Garmus sako: kiek aukosi? J. K. sako: nei kiek; geriau paaukuosiu Kapsuko raudonajai armijai. Kaip griebs kun. Garmus J. K-ą už sprando, kai ims kratyti. Jus, girdi, kuligonai, Lietuvos priešai! Ir išmetė per duris iš svetainės, net apikaklę suplėšė. Kas perdaug, tai perdaug, nes man rodos, kad visų neišmokysim. Tas duoda manyti, kad ir Lietuvoje nėra tokios laisvės; ir policija buvo pašaukta, nors niekas triukšmo nekėlė, išskyrus kelis "progresistus", kurie kalbėjo laike prakalbų. Policija, pažiurėjus, kad viskas ramu, prasišalino. Tai toki vaisiai musų dvasiškų tėvelių.

Gruodžio 4 d. kalbėjo Gegužis, "Keleivio" leidėjas. Paaiškino daug apie Lietuvos padėtį ir apie Mokytojų Profesynę Sąjungą, kurią amerikečiai turi paremti, jei nori, kad viskas nepakliutų į kunigų rankas. Taipgi sakė, kad lietuviai dirba daug svetimtaučiams ir kad vienaskitam skundžiasi: Gegužis sako, kad ir jį buvo įskundę keli lowelliečiai visai nekaltai. Ragino visiems vienybėje laikytis. Čia davatkų gauja kėlė triukšmą visą laiką, net ant galo progresistė su katalike buvo usimušusios. Mat, kunigas buvo raginęs nepasiduoti "bedieviams," nes jam nekaip biznis eina. Aukų Mokyt. Prof. Sąjungai surinkta $28. Ir komunistai aukojo — nežinia, kas atsitiko, nes iki šiol varė visu markumu propagandą, kad neduotų nei cento.

Sandarietis.

NEWAR, N. J.

Vietos tautininkai apsnudę, pasenę nenori dirbti, bet sandariečiai po Seimui pradeda pabusti, su laiku gal pagarsės.

S. R. K. Federacija surengė prakalbas gruod. 11 d. Kalbėjo Steigiamojo Seimo narys Bagdonas. Išgyrė savo partiją, prašė aukų ir pažadėjo viską galutinai perimti į savo rankas. Aukų išsivežė $76.00.

Gruodžio 13 d. Šv. Mikolo Drja laikė susirinkimą; išrinkta komitetas į vietinę Tarybą, kuri tulą laiką miegojo, bet dabar pradėjo sparčiai veikti. Į šį susirinkimą atsilankė atstovai nuo Šventos Lietuvių Laisvės Paskolos Bonų Stoties. Gal skaitytojai manys, kad čionai noriu pašiepti L. L. P. Bonų Stotį, bet visai ne. Vienas iš komiteto narių, kviesdamas Švento Mikolo dr-ją prisidėti su bonu taip įvardino stotį viršuje pasakytą; daugelis narių stebėjosi, kad jau ir bonai ir stotis apkrikštyta šventai. Šv. Mikolo dr-ja jau yra pirkus L. L. P. Bonų už $200.-00, tad daugiau neišgali pirkti.

Vietinis.

PORTSMOUTH, N. H.

Čia buvo vestuvės Antano Petkevičiaus su Mare Milaitiene iš Lawrence, Mass. Besilinksminant, A. Zubkus paaiškino apie Lietuvos kareiviją, kuri laukia žinių nuo savo brolių amerikiečių, ką veikiama gero tėvynei Lietuvai. Taigi užmanyta suaukuoti Lietuvos kareiviams ant laikraščių "Keleivio" ir "Sandaros". Aukojo šios ypa-

tos: Silvestras ir Zosė Petkevičiai 50c.; A. Smulskis 50c., Emilija Petkevičiutė 25c., Jonas Packus 1.00, Izidorius Stokel 1.00, Stasis Stokel 1.00, Telesforas Norkus 19c., A. Zubkus 50c., Petras Stokel 50c., Katrina Stokel 50c., Bronius ir Paulina Kristavičiai 1.00, Antanas ir Marė Petkevičiai 75c. — viso suaukuota $7.69. Pasiunčiame perpusę "Keleiviui" ir "Sandarai", idant but siunčiama laikraščiai po veną egzempliorį per tiek laiko, ant kiek ištenka prisiųsta suma. A. Zubkus.

NEWARK, N. J.

Musų Bėdos ir Nepasisekimai.

Nors kunigai labai nenori, kad apie juos rašytume, bet kaikuriuos jųjų pasielgimus negalima praleisti neminėjus. Vietos katalikai yra nelaimingi, nes pasistatė didelę naują bažnyčią, kuri beveik tuščia nedėldieniais, o skolų daugybė. Su kunigais bėda, negali užsilaikyti. Po kun. Stankevičiaus pabėgimo negali gauti kunigą, kuris norėtų čion buti. Į keletą metų net penki kunigai praėjo: Jakaitis, Dobužis, Budrevičius Zabliackas, dabar paskutinis Saurusaitis. Iš visų, tai trumpiausiai buvo kun. Zabliackas, nes vos keletą dienų. Gruodžio 3 d. mišių laikyti atėjo taip įsitraukęs, kad vos ant kojų pastovėjo. Po mišių parapijonai pakėlė triukšmą, ir kunigėlis dingo kas-žinkur.

Dabartinis kun. Saurusaitis pasirodė gruodžio 10 d. pirmą kartą, ir parapijonus išbarė už munšainą, ir visokius namų dirbtus gėralus. Tad ir šis musų parapijai ir-gi netinka, kadangi moterėlės beveik kiekvienoje pirkčioje šį-tą moka padirbti.

Newarkietis.

T.M.D. Reikalai.

T. M. D. Centro Valdybos adresai: Pirmininkas — F. Živatkauskas, 1102 Pierce St., Scranton, Pa.; Sekretorius — J. Sekys, 101 Oak St., Lawrence, Mass.; Kasininkas — A. B. Strimaitis, 294 8th Ave., New York, N. Y.; Knygius — P. P. Baltutis, 901 W. 33rd St., Chicago, Ill.

Tėvynės Mylėtojų Draugijos Kuopoms ir Nariams.

Gerbiami Draugai — Tėvynės Mylėtojai:—

Šiomis dienomis Jusų kuopai pasiųsta naujai išleistas veikalas "Kitas Karas". Gavę knygas tuoj sušaukite viešą didelį kuopos susirinkimą, geriausia butų, kad su prakalbomis ir po prakalbų viešai susirinkime nariams išdalinkite. Tame susirinkime butinai iškolektuokite nuo narių mokestis už 1920 m. ir 1921 metus. Taipgi kuogreičiausia prirašinėkite naujus narius.

T. M. D. ateitis yra šviesi ir mums butinai visiems lietuviams reikalinga. Knygų ir literaturos mums reikia. Ateinantis leidinys bus "Psychologijos Kankvedys," labai svarbi knyga musų literaturoje. Ji bus gatava už keletos mėnesių. Išleidimas jos reikalauja milžiniškos sumos pinigų, taigi dirbkime visi kiek tik spėkos išneša. T. M. D. Centro Valdyba dirbs kiek tik galėdama. Iš Jus tik reikalaujama, kad nariai užsimokėtų pilnai už šiuos metus ir taipgi, kad kuodaugiau naujų gautumėte. "Psychologijos Rankvedys" bus išleistas visas leidinys su apdarais, taigi ir visi nariai gaus su apdarais. Knyga, kada išeis iš spaudos, tai kaštuos apie $3.00 egzemplioris.

Dar Centro Valdyba nuo Jus reikalauja, kad Jus platintumėt senesnius T. M. D. leidinius. Pardavinėkite knygas visur, kur tik galima: prakalbose, susirinkimuose, baliuose ir t. t.

Taipgi visi nariai skaitykite T. M. D. organą "Sandarą" ir tėmykite, kas yra rašoma apie musų Draugiją. Platinkite musų organą visur, kur tik galima. Musų organo "Sandaros adresas visada šis: **Sandara, 327 E St., Boston 27, Mass.**

Laukdamas nuo Jusų pranešimų ir visokių žinių Jusų kuopos veikime,

Liekuosi Jus gerbdamas,
T. M. D. Centro Sekr.,
JONAS D. SEKYS.

Lietuvos Valstiečių Sąjungos Suvažiavimas

(Pabaiga).

2) Visa išgalia remti Valdžią krašto gynimo reikale ir šaukti visą Lietuvos liaudį jungtis į šaulių ir kitokias kraštui ginti organizacijas, kad butų visados pasirupinta pareikšti griežčiausio pasipriešinimo grobikiškos Lenkijos sumanymams ir kad žut-but atvadavus Vilnių iš lenkų vergovės, jei lenkai nesutiktų grąžinti mums jo geruoju.

XII.

Nutarimas savivaldybių reikale.

L. V. S. ir L. S. L. D. P. kuopų atstovų suvažiavimas, apsvarstęs savivaldybių reikalus, konstatuoja, kad svarbiausioji savivaldybių darbo kliutis yra sunkioji karo padėtis, taip-pat nepalankus biurokratinis daugelio valdininkų prie savivaldybių atsinešimas, nutarė:

1) Reikalauti, kad karo padėtis tose apskrityse, kurios nėra karo zonoje, butų panaikinta.

2) Kad rekvizicijos butų sumažintos ir pereitų prie laisvo supirkimo, o stuikos panaikintos.

Nutarimas ginkluotų pajiegų organizavimo klausimu.

Apsvarsčius Lietuvos ginkluotos pajiegos ateities klausimą ir imant domėn:

1) kad nuolatinės armijos pagrindais organizuojama ginkluota pajiega, kaip tai buvo Rusuose, Vokietijoje ir kitose valstybėse, kurios laikė gausingą nuolatinę kariuomenę — yra priešinga demokratijos obalsiams ir labai apsunkina kraštą finansiniu atžvilgiu,

2) kad taikiai ir demokratinei Lietuvos Respublikai, neturinčiai imperialistinių tikslų, taikos metu turėti gausingą nuolatinę kariuomenę nebus jokio reikalo; o laikyti vien tam tikslui, kad su pagelba jos kardo butų galima pilnai apmokinti kasmet šaukiamus naujokus — nebus prasmės,

3) kad dabar esamoji mobilizuota ginkluotoji pajiega, auklėjama ir tvarkoma nuolatinės armijos principų dvasioje ir einant senais Rusų karo įstatais, kurie daugelyje atvejų yra pasenę ir neatatinka musų gyvenimo sąlygoms, — atskiriama nuo visuomenės, tuo budu ji pamažu apsikrečia karinės kastos demokratizmo principams žalinga dvasia,

4) kad toks ginkluotos pajiegos organizavimo budas nėra pakankamas, kad tinkamai apsaugojus kraštą ištikus karo pavojui, nes nesunaudojama visos pajiegos, kurias tik gali duoti tauta savo laisvės gynimui, butent: visi sveiki ir valdyti ginklą galį vyrai, išskyrus tuos, kurie pašaukti kariuomenėn ir aktingai joje tarnauja, liekasi neapmokinami ir neorganizuoti, kas silpnina tautos prisiruošimą gintis ištikus karo pavojui — Lietuvos Valstiečių Sąjungos ir Soc. Liaud. Demokratų partijos kuopų atstovų suvažiavimas mano:

1) kad jau dabar, nelaukiant esamos kariuomenės demobilizacijos, turi buti einama prie ginkluotos pajiegos organizavimo milicijos pagrindais, nes tik milicijos sistemos pagrindais organizuota ginkluota pajiega atatinka demokratizmo dvasiai, yra mums kaipo nedidelei jaunai valstybei pakeliama finansiniu atžvilgiu ir duoda galimybės, kai kraštui grėsia pavojus, išstatyti kovai su priešu visą organizuotą ir ginkluotą tautą

ir 2) praėjus šiam karo pavojui esamoji ginkluota pajiega tuojau turi buti demobilizuota ir pilnai pereita prie milicijos sistemos.

XIV.

Amerikos Lietuvių Tautinei Sandarai.

Turėdami Jusų draugingą pareiškimą, padarytą Am. Liet. Tautinės Sandaros suvažiavime 1920 metais, Naujorke, kuriame draugingumo ryšiai sumezgami su Lietuvos Valstiečių Sąjunga ir turėdami Dr. D. Alseikos aiškų pareiškimą apie Am. Liet. Tautinės Sandaros suteiktą jam paramą, laike jo lankymosi Amerikoje, mes reiškiame —

kad musų šis suvažiavimas tikrai jaučia artimų ryšių su Am. Liet. Tautine Sandara ir kad susiartinimas pilnai ligi šiol ne padarytas, tai tik del šio momento sudaromų apsunkinimų, ir praėjus šiam sunkiam momentui, nurimus kovoms, nusistovėjus kiek sąlygoms, suvažiavimas mato didelio reikalo ryšius sutvirtinti ir abipusiškai gelstint toliau bendrai kovoti del bendrų abiems organizacijoms idealų; jau šiuo momentu suvažiavimas ragina Centro Komitetą padaryti žygių tų ryšių stiprinimui.

Toliau suvažiavimas mato reikalingu abiejų pusių naudai, tuoj sutvarkyti informacinį organą amerikiečiams informuoti ir tai prašo padaryti busimą Am. Liet. Tautinės Sandaros suvažiavimą arba jos Centro Komitetą.

Matydama, kad musų santykiai ateityje tik tvirtės, kad musų pajiegos jungsis vienon galingon jiegon, mes sveikindami draugus sandariečius ir dėkodami jiems už teiktą paramą ir draugingumą, reiškiame vilties greitoje ateityje tiek Jusų tiek musų darbams dideliausio pasisekimo.

XV.

Draugų Amerikiečių — musų darbų rėmėjų — sveikinimas ir kvietimas į bendrą darbą.

Suvažiavimas išklausęs pranešimo Dr. D. Alseikos ir jo darbų apyskaitos rado, kad:

1) Amerikos lietuviai dar tuo metu, kai Lietuvoje šiaurės aras siautė kišdamas į kalėjimus ir tremdamas į Sibirą musų kovotojus už lietuvių spaudos laisvę ir nepriklausomybę, daugelis susipratusių Amerikon nukeliavusių lietuvių, kurdami įvairias draugijas, rupinosi remti tą kovą pritarimu, pinigais,knygomis ir kitais budais ir suviršpe 20 metų visi musų kovos etapai buvo ankštai surišti su Amerikos lietuvių parama; kartu Amerikos lietuviai, gyvendami šalyje, kuri demokratingai tvarkosi, savo raštais, laikraščiais ir knygomis mums kvėpė demokratingumo dvasią ir jo pažinimą, mus stiprino kovoje už demokratinius valstybės pagrindus ir mes sužadinti draugų amerikiečių prijautimu demokratingos tvarkos ir stengėmės Lietuvoje įkurti demokratingą tvarką;

2) vėlesniuoju laiku Amerikos lietuviai, nariai Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros nepartiniai pažangųs tautininkai ir kiti labai daug prisidėjo pinigais į Akcinę "Varpo" Bendrovę ir tuomi padėjo įsitaisyti spaustuvę Kaune, kurios pagalba Valstiečių Sąjungai pigiau atsieina spauda.

3) tie pat amerikiečiai yra daug rėmę aukomis musų partijos darbą ir yra daug paramos suteikę kitiems musų tautos reikalams. Vilniaus krašto atvadavimui ir gelbėję kuriant nepriklausomą demokratinę Lietuvos Respubliką.

4) Amerikiečiai, kaip gyventojai demokratingų Jungtinių Valstybių, pratę prie laisvės žodžio, spaudos, sąžinės, susirinkimų ir nepaliečiamybės piliečio teisių rėmė musų kovą už tas laisves ir todel

konstantuodami aukščiau išdėtus faktus liaudininkų ir valstiečių suvažiavimas reiškia didelės padėkos žodžius draugams amerikiečiams už suteiktą ligi šiol liaudininkų ir valstiečių partijai paramą kovoje už Lietuvos nepriklausomybę ir už demokratinę tvarką, kuri tenka dar ir šią dieną ginti nuo pasikėsinimų klerikalų, dvarininkų ir kitų gaivalų, kurie negali pakęsti grynai demokratienės tvarkos. I tai suvažiavimas kreipdamas amerikiečių dėmesį nurodė, kad demokratingos tvarkos priešai ir ligi šios dienos budi ir dedą pastangų tokią tvarką sudaryti, prie kurios kunigija galėtų laisvai viešpatauti iš sulig savo norų valdyti šalį ir kad kova su ja dar nėra baigta. Todel suvažiavimas mato reikalo draugams amerikiečiams patarti nesudėti

(Seka ant 8 pusl.).

Pamėginkite naujo
Ruffles
Su užregistruotu vaisbaženkliu Suv. Valst. Patentu Biure.
Naujame mėlyname pakelyje.

Visos tvirtos, gemalus užmušančios ypatybės šiame vaiste idėtos, su priemaiša priimniai švelnaus kvėpalo.

Ruffles yra labai paveikiantis pleiskanu pašalintojas — begaliniai puikus plauku sutaisytojas, kuris patiks kad ir gačniausiai ypatai.

Aptiekose parsiduoda po 65c. arba atsiuskite 75c., tad atsiusime per paštą tiesiog iš labaratorijos.

Butinai reikalaukite šitokio pakelio. Žiurekite, kad butų INKARO vaisbaženklis.

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienyjimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.

O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingeidesnių dalykų!—

"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:

"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

ATLAS CLOTHING CORPORATION

Didžiausia ir garsiausia išdirbystė visokios rušies rubų Naujoj Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring - overkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofis ir dirbtuvė yra ant

343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Klausk Prekėjo apie
$5,000.00
Perfection oil Heaterio
Kontestą.

Daugiaus Šilumos del žiemos šaltų vakarų

Padaryk kambarį smagiu ir šiltu su Perfection Oil Heater. Padėk jį ten, kur daugiausia reikalingas.

Aštuonios valandos tikros šilumos su vienu galionu Socony Karasino. Nereikia užkuriant vargintis, nėra dumų, nė pelenų, nereikia malkos nešti. Perfection visados gatavas del jus naudojimo. Lengvas pripilti ir perkelti kiton vieton. Nusipirk Perfection šiandie ir džiaugsies visados.

Del geresnių pasekmių vartok Socony karasiną.

PERFECTION
Oil Heaters
STANDARD OIL CO. OF NEW YORK

Skausmus ir gėlimus nutildo
PAIN-EXPELLER
Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofise.
DRAUGAS REIKALE

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 8
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass
viršui "Iver Johnson" kautuvė
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatom po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3316

"Nereikia daugiau kankintis be miego per ištisas naktis su verkiančiu kudikiu," ji pareiškė, "nes aš jam duodu BAMBINO ir paguldau į lovą."

Mėšlungis, dieglys, suiręs pilvas, perpilni vuduriai suteikia mažyčiui bereikalingą nesmagumą

BAMBINO
Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofise

pašalina šiuos nesmagumus. **Kudikiai mėgsta ji! Jie prašo daugiaus!** Aptiekose parsiduoda po 35c. arba norint, kad prisiųstumėm per paštą, tai reikia siųsti 40c. į

F. AD. RICHTER & CO., Borough of Brooklyn, New York

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krautuvė
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St.
NEW HAVEN, CONN.

Vietos žinios.

SANDARIEČIŲ PRAKALBOS.

Pereitoje nedėlioje, t. y. gruodžio 18 d., Lietuvių svetainėje buvo prakalbos, surengtas A. L. T. Sandaros 7 kuopos. Kalbėjo M. Vienis, redaktorius V. J. Šliakys, A. Ivaškevičius ir advokatas F. J. Bagočius. Kalbėta apie nutarimus "Veikėjų Konferencijos" išvien veikti Lietuvos gelbėjimui ir apie tai, kad tą sutartį tam tikri gaivaali jau dabar ardo. Adv. F. J. Bagočius daugiausiai kalbėjo apie Piliečių Sąjungą, kurios jis yra vicepirmininkas.

Kadangi čia toje pačioje svetainėje gruodžio 9 d. kun. Garmus (iš Lietuvos) kalbėdamas ardė lietuvių vienybę ir dergė Liet. Steigiamojo Seimo atstovus ne jo partijos, tad rengėjai pagamino sekantį protestą:

PROTESTAS prieš kun. Garmų, išneštas Lietuvių Viešame Susirinkime gruodžio 18 d., 1921 m., Lietuvių Svetainėje, So. Boston, Mass.

Kadangi kun. Garmus, kalbėdamas gruodžio 9 d. Lietuvių Svetainėje, So. Bostone darkė vietos lietuvių vienybę, žadėdamas kartuves tiems geriems piliečiams, kurie nėra kun. Garmaus partijos, ir

KADANGI kun. Garmus išvadino sunimis ir huliganais tuos Lietuvos Steigiamojo Seimo narius, kurie nėra krikščionys-demokratai, ir

KADANGI kun. Garmus atkartotinai sakė žmonėms, jog Dievas žino, ar kada nors bus atmokėta už Lietuvos L. P. Bonus ir tuomi pakirto kelią tolesniam Lietuvos bonų pardavinėjimui, tad

NUTARTA išreikšti viešas papeikimas kun. Garmui už jo tokius Lietuvai kenksmingus žygius; toliaus

NUTARTA informuoti Lietuvos atstovą apie kun. Garmaus, Lietuvos piliečio, tokį Lietuvai kenksmingą veiklumą ir, antgalo,

NUTARTA pranešti Lietuvos valdžiai ir Steigiamajam Seimui apie Lietuvos piliečio, kun. Garmaus kenksmingumą Lietuvai veikimą čion Amerikoje.

Ši rezoliucija buvo priimta beveik vienbalsiai, nes prieš ją balsavo tik vienas (Jakavonis).

Žmonių buvo pilnutė svetainė: netik visos sėdynės buvo užimtos, bet ir visi pasieniai buvo stačių pristoję.

Prie Sandaros 7 kp. prisirašė 10 naujų narių.

SAKO - SAKO, IR NEPASAKO.

Po kun. Garmaus keiksmingos kalbos, kada So. Boston'e užreiškė, kad Lietuvoje bedieviams vietos buti negali, nes jiems vieta ant kartuvių, kaip tik apie tai pastebėjau "Sandaroje", tai "Darbininkas" prabliovė visa gerkle, kad supainioti mintis visų katalikų, kad jie nesuprastų kun. Garmaus pragaištingų tikslų. Pliekia sieksnines špaltas, daro visokius išvadžiojimus, bet nepajiegia užginčyti nė vieną žodį, kas buvo pažymėta apie Garmaus išsireiškimus. Reiškia "Dar-kas" pilnai remia, kad Lietuvoje butų įrengtos kartuvės, jeigu jis gina kun. Garmų. Labai puiku. Čia, pasidėkavojant kun. Garmui, likos nutraukta kaukė nuo "Darko" veido ir šiandie kiekvienas darbininkas aiškiai pamatė, kad "Dar-kas", kuris skelbėsi darbininkų užtarėjas, už savo pečių turi visai kitokius pragaištingus tikslus. Patartina "Dar-kui" ir visam jo abazui nesikarščiuoti perdaug, nes ir lietuviškas priežodis sako: "Nekask kitam duobės, nes pats į ją įpulsi." Šiandie kiekvienas žmogus jau pradeda gyventi savu protu. Nors "Dar-kas" lieja karčiausią tulžį ant sandariečių, norėdamas juos pastatyti prastoje šviesoje, bet tas nevyksta. Ir štai, gruodžio 18 d. per prakalbas prisirašė prie Sandaros kuopos net **dešimts naujų narių.** Va tai tas ir parodo, kad gązdinimas su kartuvėmis nieko negelbsti, ir žmonės dedasi prie tų organizacijų, kurių tikslas yra ne kartuvės rengti, bet šviesti lietuvių visuomenę ir vesti ją į šviesesnę ateitį ir gerovę.

K. J. PAULAUSKAS.

SANDARIEČIŲ VAKARAS.

Gruodžio 17 d., 8-tą val. vakare, Lietuvių salėje, So. Boston'e po vadovyste artistės Unės Babickaitės likos sulošti trys veikalai: "Vyresnysis Angliakasys," "Kerėjimo Garsai" ir "Alkanas Jonukas." Visų veikalų lošimas išėjo pusėtinai gerai, ypatingai panelė Unė Babickaitė darė didelį įspudį savo sceniškais gabumais. Taipgi gerai lošė p-lė P. Šarkaitė ir J. Vervečka. Komedija "Alkanas Jonukas" taipgi likos gerai sulošta ir publikai padarė daug saldaus juoko. Linkėtina p-lei Babickaitei geros kloties ant toliau veikti dailės dirvoje ir minti dailės taką tarpe amerikiečių lietuvių. **Rep.**

IŠ SANDARIEČIŲ SUSIRINKIMO.

Gruodžio 14 d. vietinės A. L. T. Sandaros 7-tos kp. įvyko metinis susirinkimas, kuris buvo gan skaitlingas ir gyvas. Šiame susirinkime Sandaros atstovai: redaktorius V. J. Šliakys ir A. Ivaškevičius pateikė raportą iš tarpsriovinio susivažiavimo, buvusio N. Y. Taipgi šiame susirinkime liko išrinkta nauja kuopos valdyba iš sekančių asmenų: pirm. S. Mockus; vice-pirm. A. Juodgudis; prot. rašt. J. Tribulauskas; fin. rašt. J. Marmakas; iždi. S. Norkunas, taipgi ir kitas veikiančias komisijas. Kadangi šių metų valdyba susideda iš veiklių sandariečių, tai galima tikėtis, kad šiais metais tarp sanrariečių bus daug gyvumo ir energingo veikimo. **Rep.**

IŠ "GABIJOS" SUSIRINKIMO.

Dramos ir Muzikos Draugija "Gabija" gruodžio 11 dieną turėjo priešmetinį susirinkimą, kuriame padarytų keletą svarbesnių nutarimų čia pažymėsiu.

Tarp visos eilės raportų, išduotas ir veikalo "Sugrįžo," iš kurio pasirodė, jog viskas pavyko labai gerai ir liko netoli šimtinės gryno pelno. Dabargi rengiasi prie kito vakaro, koncerto, kuris bus vasario 4 dieną, 1922 m. Į šį koncertą likosi nutarta pakviesti daugeliui žinomą tenorą P. Skrickį iš Worcester, Mass.

Naujoji gerb. komp. M. Petrausko opera "Vaikas ar Mergaitė?" bus statoma gegužės 20 dieną Dudley Opera House svetainėje. Nors ir buvo manoma statyti Lietuvių salėje, bet kadangi šios operos pastatymas lėšuos apie 500.00 dolerių, todel ir esam priversti pasijiekoti didesnės salės, kad išvengus nuostolių.

Draugija "Gabija" nutarė pagelbėti gerb. komp. M. Petrauskui rengime koncerto, kuris bus Naujų Metų dienoje, 8 val. vakare, Lietuvių salėje, So. Bostone.

D. ir M. D-jos "Gabijos" likosi išrinkta nauja valdyba sekantiems 1922 metams: pirmininkas Jonas Tribulauskas; vicepirm. Antanas Bendoraitis; raštininkais, prot. Matas Biekša fin. Ona Baltušiutė (Zokaitienė) abu jie jau tretiems metams iš eilės. Iždi. Povilas Apšiega; maršalka Jonas Bulskis; knygiai, kostumų ir scenerijos kom. Juozas Kapočiunas ir A. Bendoraitis; spaudos komisija Stasys Mockus ir K. J. Paulauskas. Geros kloties D. ir M. D-jai "Gabijai" ir naujai jos valdybai ir kogeriausių pasekmių jųjų darbe.

Matas.

NAUJAS MAJORAS.

Rinkimuose į Bostono majorus Curley gavo daugiau kaip porą tukstančių balsų už Murphy, tad Curley apšauktas naujuoju Majoru. Bet pereitą panedėlį prasidėjo naujas perskaitymas balsų (kurs dar nepabaigtas).

KOMP. MIKO PETRAUSKO

koncertuose, pradedant sausio 1 d., So. Boston'e, maloniai sutiko dalyvauti žymiausi artistai iš Vakarų, Ona Pocienė, sopranas ir Antanas Pocius, pianistas. Visi trįs kartu važiuos per stambiausias lietuvių kolionijas Amerikoje ištisą sausio mėnesį.

Pažymėtos koncertams vietos:

So. Bostonas, Mass.	Sausio 1 d.
New Britain, Conn.	Sausio 3 d.
Waterbury, Conn.	Sauso 4 d.
Amsterdam, N. Y.	Sausio 6 d.
Binghamton, Mass.	Sausio 7 d.
Sctanton, Pa.	Sausio 9 d.
Philadelphia, Pa.	Sausio 10 d.
Baltimore, Md.	Sausio 11 d.
Cleveland, Ohio.	Sausio 14 d.
Chicago, Ill.	Sausio 25 d.
Brooklyn, N. Y.	Sausio 28 d.
Worcester, Mass.	Sausio 29 d.

(Bus daugiau).

LIETUVOS VALSTIEČIŲ SĄJUNGOS SUSIVAŽIAVIMAS.

(Tąsa nuo 7 pusl.).

rankų pasitenkinus Lietuvos Respublikos nepriklausomybės užtikrinimu, bet žinant, kad Lietuvos Respublikoje gali buti laisvė aprėzta, kovoti ir padėti kovoti už tas laisves ir demokratingą tvarką Lietuvos Valstiečių Sąjungai, žinant, kad per kovą įgysime savo teisių.

Tegyvuoja nepriklausoma, demokratinga Lietuvos Respublika!

Tegyvuoja demokratingieji susipratę musų broliai amerikiečiai!

Teįvyksta abiejų šalių demokrantingųjų lietuvių troškimai, išreikšti Amerikoje Lietuvių Tautinės Sandaros ir Lietuvoje Lietuvos Valstiečių Sąjungos programose.

XVI.

Nutarimas mokyklų klausimu.

L. V. S. ir S. L. D. P. kuopų atstovų susivažiavimas išklausęs dr-go Žygelio pranešimą apie mokyklas Lietuvoje, nutarė:

I. Pradedamasis mokslas Lietuvoje turi buti visuotinis, privalomas ir nemokamas. Tam tikslui atsiekti savivaldybės laiko ir steigia naujas pradedamąsias mokyklas, kurių pagrindiniu tikslu privalo buti visapusiškas ir armoningas jaunimo sielos ir kuno auklėjimas, kad paruošus jį visuomeniniam ir kulturiniam gyvenimui. Mokymas gi ir auklėjimas turi buti vedamas mokslo, darbo, aktingo tyrimo ir laisvos kritikos pagrindais. Dalykai dogmatinio pobudžio ir liečią religijos bei sąžinės reikalus negali buti nei privalomi (tikyba), nei varžomi.

II. Mokytojų skirstymas priklauso Apskrities Švietimo Komisijoms. Tėvų Komitetas skiriant mokytojus neturi sprendžiamosios reikšmės. Skiria ir atleidžia pradedamosios mokyklos mokytojus Apskrities Švietimo Komisijos. Planingesniam švietimo darbui reikalinga įsteigti prie Švietimo Ministerijos Valstybės Švietimo Taryba.

XVII.

Nutarimas aukštosios mokyklos klausimu.

V. S. ir S. L. D. suvažiavimas, apsvarstęs Lietuvos aukštosios mokyklos reikalingumą ir matydamas aiškų klerikalų sabotavimą kuriant aukštąją mokyklą ir norą turėti tokią mokyklą, kurioje kunigai galėtų viešpatauti, nutaria reikalauti iš valdžios, kad:

1) kuo greičiausiai butų įsteigta Lietuvoje aukštoji mokykla (universitetas) ir butų surasta tam reikalui lėšas,

2) kad mokslas aukšojoje mokykloje butų laisvas ir butų svetimas nuo klerikalų ar kitokios įtakos,

3) kad butų universitete mokoma tokių dalykų, kurie yra kraštui užvis reikalingiausi, butent, kad pirmoje eilėje butų įkurti agronomijos (žemdirbystės), medicinos, teisių, technikos, gamtos su matematikos ir filologijos skyriais.

XVIII.

Nutarimas teismų klausimu.

Suvažiavimas išklausęs M. Sleževičiaus pranešimą del teismų, rado, kad teismų pertvarkymas yra butinai reikalingas ir nutaria sudaryti iš adv. M. Sleževičiaus, J. Vileišio ir Z. Toliušio ir Kuzminskio Komisiją, kuri parengtų kitam L. V. S. ir S. L. D. P. suvažiavimui teismų reformos pleną.

Reikalingas Vedėjas.

Reikalingas geras, suprantantis apie valgomų daiktų krautuvę žmogus, kuris galėtų užimti vedėjo vietą. Atsišaukite greitai šiuo antrašu:

366 Broadway, Boston 27, Mass.

8-tas Metinis Balius!

Cambridge'aus Lietuvos Dukterų ir Sunų Draugijos
Įvyks Panedėlyje,
Sausio - Jan. 2 d. 1922 m.
(Naujų Metų Dienoje),
Pradžio 2 val. po pietų.
CYPRUS SALĖJE,
40 Prospect St., Cambridge, Mass.

Šiuomi pranešame, kad balius bus labai gražus, svetainė puikiausia visoje apielinkėje, muzikantai pagarsėję — grajis angliškus ir lietuviškus šokius. Gerbiamoji publika, kviečiama atsilankyti ir gražiai pasišokti.

Įžanga pigi! Kviečia Kom.

Svarbi Naujiena!

GRUODŽIO-DEC. 26 d., 1921,
LIETUVIŲ SALĖJE
25 CAMDEN STREET, WEST LYNN, MASS.
PRADŽIA 6-tą VAL. VAKARE

Po vadovyste artistės UNĖS BABICKAITĖS bus puikus vakaras

Šis vakaras bus neapsakoma naujanybė del lynіečių, nes minėta diena turėsime už garbę turėti pas save p-lę Babickaitę, kuri surengs tokį vakarą, kokio dar iki šiol nesame turėję. Nes p-lės Unės Babickaitės surengtame vakare daug ko nepaprasto mums bus proga išgirsti. Vakaras susidės iš labai svarbių programo dalių, bus sulošti sceniški veikaali, kaip va: "ALKANAS JONUKAS", komedija, kuri padaro daug saldaus juoko. Taipgi bus koncertinė dalis ir keletas kitų pamarginimų. Žodžiu sakant, kad bus, tai bus, ko mes, lynniečiai dar iki šiol nesame turėję. Tad atsilankykite visi, nes kitos tokios progos kas-žin ar kada sulauksime.

ĮŽANGA 50 CENTŲ.
RENGIA A. L. T. SANDAROS 40 KP.
Sirdingai visus kviečia, **KOMITETAS.**

Didelis Metinis Balius

RENGIA LIETUVIŲ BALSO DRAUGIJA
Balius įvyks Panedėlyje, Kalėdų dienoje,
GRUODŽIO - DECEMBER 26 D., 1921 M.
PRASIDĖS NUO 6 VAKARE.
LIETUVIŲ SALĖJE,
Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

GERBIAMOJI VISUOMENE:—

Esame tikri, kad adventą praleidę ir Kalėdų sulaukę visi norėsite pasišokti ir smagia pasilinksminti. Taigi meldžiame visus atsilankyti į balių ir linksmai laiką praleisti.

Prie to bus dar ir lietuviškų užkandžių; kaip tai kilbasų su kopustais ir visokių skanių gėrimų. Visus kviečia **KOMITETAS.**

Pranešimas

Šiuomi pranešu savo draugams ir kostumeriams, jog aš papirkau pirmutinę ir seniausią DUONKEPYKLĄ (pekarnę) So. Bostone, po num. **75 Silver Street,** kuri seniaus priklausė J. Plevokui, o vėliaus Zulonui ir Mulevičiui. Dabar aš naujai ištaisiau ir pradėjau kepti pirmos rušies juodą ir baltą lietuvišką duoną. Taipgi visokius keikus, donacus, pajus ir piragaičius. Žodžiu sakant, darysime visokius kepimus, kokie tik žmonėms bus skanesnis maistas.

Meldžiu visus kuoskaitlingiausiai atsilankyti ir paragauti naujų duonų ir saldainių.

Su pagarba,

Petras Yankunavičius,
75 Silver St., So. Boston, Mass.

PINIGŲ KURSAS KYLA

SIŲSKITE PINIGUS Į LIETUVĄ

$7.50 už 1,000 auksinų.

Pasinaudokite žemu kursu ir sušelpkite gimines. Pinigus pristatome į **artimiausį Lietuvoje Paštą.**

Kurie norite kad greitai gautų kreipkitės ypatiškai ar per laiškus į

BALTIC STATES FINANCE CO.
357 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Išagzaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsireiškimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išegzaminuoti patyrusiam optomtristui. Vienintėlis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PAŠAKARNIS O. D.
Ofisas ir Gyvenimas:
377a Broadway, cor. E Street,
SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441
Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.

FRANAS J. KALINAUSKAS,
414 Broadway, S. Boston, Mass.
(Virš Prekybos Bendrovės).

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.